

Seletuskiri
Vabariigi Valitsuse määruse „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“
eelnõu juurde

1. Eesmärk ja sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse alusharidusseaduse § 4 alusel.

Alusharidusseadus (edaspidi *AHS*) asendab koolieelse lasteasutuse seaduse (edaspidi *KELS*) ning sätestab alushariduse korraldamise alused, isikute õigused ja kohustused alushariduse kättesaadavuse tagamisel ja alushariduse omandamise toetamisel ning munitsipaal- ja eralasteaia (edaspidi koos *lasteaed*) ning munitsipaal- ja eralastehoiu (edaspidi koos *lastehoid*) omegevuse, rahastamise ja järelevalve alused.

Seaduse muudatus toob kaasa seniste sotsiaalteenust pakkuvate lastehoidude ja haridusteenust pakkuvate lastesõimede nõuete ühtlustamise ühetaoliseks haridusteenuseks. Eelnõu kohaselt on lastehoid õppeasutus kuni seitsmeaastastele lastele. Lasteaed on õppeasutus kolme- kuni seitsmeaastastele lastele. Selle muudatusega tuuakse seni sotsiaalvaldkonnas tegutsenud lastehoiud haridusvaldkonda Haridus- ja Teadusministeeriumi vastutusalasse. Määrust kohaldatakse lastehoiule ja lasteaiale (edaspidi koos *õppeasutus*) olenemata nende omandivormist ning ühe asutusena tegutseva lasteaia ja põhikooli lasteaia osale.

Kehtiva õiguse kohaselt on lastehoiud ja lasteaiad kohustatud täitma järgmistest õigusaktidest tulenevaid tervisekaitse nõudeid:

1. Vabariigi Valitsuse 06.10.2011 määrus nr 131 „Tervisekaitse nõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrahoiule“.
2. Sotsiaalministri 15.01.2008 määrus nr 8 „Tervisekaitse nõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis“.
3. Sotsiaalministri 24.09.2010 määrus nr 61 „Tervisekaitse nõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale“.
4. Sotsiaalministri 13.02.2016 määrus nr 411 „Tervisekaitse nõuded lapsehoiuteenusele“

Ülalnimetatud määrustes sätestatud nõuded on mõnel puhul ebamõistlikud või aegunud ning ei arvesta kaasaegsete ehituslike võimalustega. Samuti ei ole rakendamise perioodil tekkinud selget arusaama, mis on teatud nõuete eesmärk. Lisaks ei ole eespool nimetatud määrustega mõistlik dubleerida juba ehitusseadustikus (edaspidi *EhS*) või teistes seadustes sätestatud nõudeid (näiteks ehitisele esitatavad nõuded ja tuleohutusnõuded), mis kehtivad neile viitamata. Seoses *KELSi* kehtetuks tunnistamisega muutuvad ülalnimetatud määrused kehtetuks. *AHSi* alusel § 4 kohaselt kehtestab õppeasutuse õpi- ja kasvukeskkonna nõuded lapse arengu toetamiseks, tervise kaitseks ning õppe- ja kasvatusgevuse turvaliseks ja ohutuks korraldamiseks vajalike tingimuste loomiseks Vabariigi Valitsus määrusega. Selle alusel kehtestatakse käesoleva määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) õpi- ja kasvukeskkonna nõuded õppeasutustele ja nende maa-alale, hoonetele, sisustusele, rajatistele, ruumidele ning päevakavale, vigastuste ennetamisele, tervise edendamisele ja päevakavale. Võrreldes kehtivate nõuetega keskendub eelnõu lapse arenguks ja õppekava rakendamiseks vajalike tingimuste loomisele, nõuded on sõnastatud vähem detailselt, et vältida ülereguleerimist ning võimaldada õppeasutustel korralduslikke lahendusi kujundada vastavalt oma eripärale ja riskianalüüsile.

See lähenemine toetab paindlikkust ja professionaalset autonoomiat, säilitades samal ajal fookuse laste heaolul, turvalisusel ja arenguvõimalustel.

Eelnõu eesmärk on kehtestada õppeasutustele ühtsed nõuded maa-alale, hoonetele, sisustusele, rajatistele, ruumidele ning päevakavale, haiguste ennetamisele ja tervise edendamisele. Õpi- ja kasvukeskkonna nõuete kehtestamine õppeasutustele on oluline, et tagada laste terviklik areng, turvalisus, õppe- ja kasvatustegevuse kvaliteet. See aitab luua keskkonna, kus lapsed saavad kasvada, õppida ja areneda parimal võimalikul viisil.

Eelnõu eesmärk on kaasajastada kehtivaid nõudeid ning leevendada nõudeid, mis on liiga ranged, raskesti täidetavad või liiga detailsed. Samuti on püütud määruse sõnastamisel lubada suurem paindlikkus ja lähtumine riskianalüüsi tulemustest. Ettepaneku probleemi lahendamiseks tegid Sotsiaalministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium, lähtudes seoses seaduste uuenemisega ka määruste uuendamise vajadusest ning laekunud päringutes kirjeldatud muredest. Eelnõu väljatöötamine toimus koostöös Sotsiaalministeeriumi tervisevaldkonna esindajatega ning kaasati ka Kultuuriministeeriumi, Terviseameti ja Tervise Arengu Instituudi esindajad ning lasteaia pidajad ja alushariduse korraldamisega seotud isikud. AHS alusel kehtestatakse õpi- ja kasvukeskkonna nõuded sisaldavad seni rahvatervise seaduse alusel kehtestatud määrustega analoogseid nõudeid, mille kohaselt õpi- ja kasvukeskkond ning õppe- ja kasvatuskorraldus (sätestatud alushariduse riiklikus õppekavas) peab olema laste tervist toetav.

Eelnõuga ei muudeta nõudeid kehtiva regulatsiooniga võrreldes rangemaks, kuid säilitatud on põhimõtte, mille kohaselt peab pidaja järjepidevalt jälgima asutuse õpi- ja kasvukeskkonda ning võtma kasutusele meetmed nõuete tagamiseks. Määruses on endiselt nõuded, mis on kõige olulisemad lapse arengu toetamiseks ja turvalise füüsilise keskkonna tagamiseks.

Eelnõu sätestab nõuetega vastavusse viimiseks üleminekutähtajad. Eelnõu järgi jõustub Vabariigi Valitsuse määrus “Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded” 1. septembril 2025. aastal, mil jõustub AHS.

1.1. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu väljatöötamisse kaasati Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti, Terviseameti, Tervise Arengu Instituudi ja Päästeameti esindajad. Lisaks osalesid eelnõu koostamises Eesti Koolijuhtide Ühendus, Eesti Lastekaitse Liit, Eesti Õpetajate Liit, Eesti Alushariduse Juhtide Ühendus, Eesti Eralasteaedade Ühendus, Eesti Haridustöötajate Liit, Eesti Lasteaednike Liit, MTÜ Hea Algas, Eesti Lastevanemate Liit, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Lastehoidude Liit, Eesti Eripedagoogide Liit ning Eesti Logopeedide Ühing, MTÜ Lapsed Õue.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi üldharidus- ja noortepoliitika asekanstler Liina Põld (liina.pold@hm.ee, telefon 735 4050), üldhariduspoliitika osakonna juhataja Ülle Matsin (ulle.matsin@hm.ee, telefon 735 0149), alushariduse valdkonna juht Maila Rajamets (maila.rajamets@hm.ee), telefon 735 0667), sama valdkonna peaekspert Heli Mäesepp (*teenistusest lahkunud*) Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunik Annemari Linno (*teenistusest lahkunud*) ning sama osakonna nõunik Marilyn Lutsoja (marilin.lutsoja@sm.ee, telefon 586 67485).

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika õiguspõhine Kristel Möller (kristel.moller@hm.ee, 735 0102).

1.2. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest peatükist ja 20 paragrahvist.

Esimene peatükk sätestab määruse üldsätted, teine peatükk sätestab nõuded õppeasutuse füüsilisele keskkonnale, kolmas peatükk sätestab nõuded riskianalüüsile ja tervise edendamisele, neljas peatükk sätestab nõuded õppeasutuse päevakavale, viiendas peatükis on sätestatud määruse rakendamine ja jõustumine.

Eelnõuga on mõningaid seni kehtinud nõudeid leevendatud, nt hügieeniruumide sisustuse osas. Lisaks on suurendatud paindlikkust ruumide suuruse osas, andes siinkohal suurema kaalutusõiguse õppeasutuse pidajale ja juhile läbi riskianalüüsi. Samuti võimaldatakse edaspidi, et õppeasutus võib asuda hoone kolmel korrusel, mitte ainult kahel, nagu senine määrus nõuab. Samuti nõuab kehtiv määrus, et renoveerimise ajaks tohib määruse nõuetele mitte vastavaid asendusrume kasutada vaid kahe kuu jooksul. Arvestades õppeasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi KOV) tegelikke vajadusi ja lähtudes mõistlikkuse põhimõttest ning kooskõlastusringi tagasisidest (remondi kestus ületab üldjuhul kahe kuu pikkuse perioodi) pikendasime seda aega kuue kuuni. Laste une- ja puhkeaja suhtes lubame suuremat paindlikkust ja toetame eelkõige vanemate laste puhul vaiksete tegevuste tegemise võimalust magamise asemel. Oluline on siinjuures paindlikkus, et lapse vajadused saaks tagatud nii suurema unevajadusega lastel kui ka neil, kes päevast und enam ei vaja. Kliimamuutusi arvesse võttes oleme lisanud sätte, et sooja ilma korral peab ka õues olema kättesaadav joogivesi. Ahiküttega õppeasutustes nõutakse lisaks suitsuanduri kasutamisele ka vingugaasi andurite kasutamist. Kuna paljudes uutes õppeasutustes ei toimu einestamine enam rühmaruumides, vaid eraldi einestamisruumides, siis on lisatud üldnõuded einestamisruumidele. Kui ei ole eraldi einestamisruumi, pakutakse lastele toitu rühmaruumis või õuelasteaia puhul õues einestamisalal. Võrreldes kehtiva määrusega on välja jäetud regulatsioon, mis on olemas juba teistes õigusaktides ning seega ei ole dubleerimine vajalik, nt kahjulike organismide tõrjet puudutavad punktid, mis on reguleeritud biotsiidiseaduses, tervisetõendit puudutavad punktid, mis on reguleeritud nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduses ning toitlustamist käsitlevad sätted, mis on reguleeritud Vabariigi Valitsuse määruses „Nõuded laste toitlustamisele haridus- ja sotsiaalteenuse osutamisel ning püsi- ja projektlaagris“.

§ 1. Reguleerimis- ja kohaldamisala

Eelnõu § 1 lõige 1 sätestab, et määrusega kehtestatakse lapse arengu toetamiseks, tervise kaitseks ning õppe- ja kasvatustegevuse turvaliseks ja ohutuks korraldamiseks vajalike tingimuste loomiseks nõuded lastehoiu ja lasteaia maa-alale, hoonetele, sisustusele, rajatistele, ruumidele, vigastuste ennetamisele, tervise edendamisele ning päevakavale.

Eelnõu sätestab nõuded, millele peab lastehoid ja lasteaed vastama alates esimesest tegevuse alustamise päevast.

Eelnõu § 1 lõige 2 sätestab, et määrust kohaldatakse lastehoiule ja lasteaiale (edaspidi koos *õppeasutus*) olenemata nende omandivormist ning ühe asutusena tegutseva lasteaia ja põhikooli lasteaia osale. Seega kui sättes nimetatakse terminit „õppeasutus“, kohaldub vastav nõue nii lastehoiule kui lasteaiale, sealhulgas õuelastehoiule ja õuelasteaiale. Kui sättes nimetatakse „lasteaed“, kohaldub vastav nõue vaid lasteaiale. Kui sättes nimetatakse „lastehoiud“, kohaldub vastav nõue vaid lastehoiule. Kui sättes nimetatakse „õuealasteaed“ või „õuelastehoid“, kohaldub vastav nõue vastavalt vaid õuelasteaiale või õuelastehoiule.

Eelnõu § 1 lõige 3 reguleerib, et õppeasutusele, mis asub enne 1940. aastat kasutusele võetud ja planeeringu kohaselt miljööväärtuslikku keskkonda kuuluvas hoones või hoones, mis on tunnistatud mälestiseks, asub muinsuskaitsealal või kuulub UNESCO maailmapärandi nimekirja vastavalt muinsuskaitseadusele ning õuelastehoiule ja õuelasteaiale, kohaldatakse käesoleva määrusega kehtestatud nõuetest erinevaid nõudeid käesoleva määruse §-s 14 sätestatud riskianalüüsi tulemuste alusel. Siia kuuluvad näiteks mõisahoonetes tegutsevad lastehoiud, lasteaiaid, lasteaed-põhikoolid. Õuelastehoidudele ja õuelasteaedadele kohaldatakse määrust arvestades selles sätestatud erisustega. Erisused on sätestatud rühmaruumide ruutmeetritele ja einestamisalale. Õuelastehoiu ja õuelasteaia toimimispõhimõtte ning päevakava erinevad oluliselt tavapärase lasteaia teenuse korraldusest – suurem osa tegevusi toimub välitingimustes ning siseruumi kasutatakse piiratud määral, peamiselt äärmuslike ilmastikuolude korral. Seetõttu on mõistlik ja põhjendatud lubada õpi- ja kasvukeskkonna määruuses teatud nõuetest erisusi õuelastehoidude ja -lasteaedade puhul, kui need on tuginevad riskianalüüsile ning tagavad laste turvalisuse, tervise ja arenguvajaduste täitmise. Määruuses on juba kehtestatud leevendus ruumide pindala osas, kuid arvestades tegevuse eripära, võib vajadus erisuste järele olla ka muudes aspektides. Seetõttu on sätestatud paindlik võimalus põhjendatud erisusteks riskianalüüsi tulemuste alusel, et toetada mitmekesist ja lapsekeskset varajase lapsepõlve haridust.

§ 2. Määruuses kasutatavad terminid

Eelnõu § 2 lõikes 1 sätestatakse, et antud määruuses kasutatakse termineid rahvatervishoiu seaduse, erakooliseaduse, alusharidusseaduse ja ehitusseadustiku tähenduses.

Eelnõu § 2 lõikes 2 on välja toodud selgitused määruuses kasutatavatele terminitele, mida on võrreldes kehtiva määrusega täpsustatud. Terminite täpsustamise eesmärgiks on luua suurem selgus terminite osas ja selles osas, mida täpselt mingi termini all on mõeldud.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 1 selgitab, et õuelastehoid ja õuelasteaed on vastavalt lastehoid ja lasteaed, kus enamuse õppe- ja kasvatusetegevusi ning igapäevategevusi viiakse läbi õues. Lapsi julgustatakse avastama ja õppima looduskeskkonnas ning looduslike vahenditega sõltumata ilmast. Oluliseks peetakse tervisliku ja aktiivse eluviisi toetamist.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 2 selgitab määruuses kasutatavat terminit majandusõu, mis on maa-ala osa lastehoidu või lasteaeda teenindavale transpordile.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 3 selgitab, et einestamisruum on õppeasutuse ruum, kus serveeritakse lastele toitu.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 4 selgitab, et rühmaruumid on ühe rühma kasutuses olevad mängu- ja magamisruum, riietusruum ja hügieeniruum. Kui spetsiaalset magamisruumi pole, võivad mängu- ja magamisruum olla samas ruumis, mis on paljudes lasteaedades tavaline praktika.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 5 selgitab, et hügieeniruum on pesemisruum ja tualettruum. Tavapäraselt on pesemis- ja tualettruum koos ja need on mõeldud laste isikliku hügieeni eest hoolitsemiseks. See hõlmab tualette, kraanikausse, pesemisvõimalusi. Hügieeniruumid on kujundatud nii, et need oleksid laste jaoks turvalised ja neile sobiva suuruse ja sisustusega.

Eelnõu § 2 lõike 2 punkt 6 selgitab, et õppekööök on ruum, kus viiakse läbi õppetegevusi, mis on seotud toidualase haridusega. Õppekööök on spetsiaalne ruum või keskkond, kus lapsed saavad praktiliselt õppida toiduvalmistamist ja toiduga seotud oskusi. Erinevalt köögist, kus valmistatakse toite lastele igapäevasteks söögikordadeks, on õppekööök koht, kus lapsed teevad toitu täiskasvanu juhendamisel, et omandada teadmisi ja oskusi toidu valmistamise protsessis. Õppeköögis saavad nad õppida, kuidas toitu ette valmistada, töödelda, küpsetada ja serveerida, arendades oma loovust ja iseseisvust toiduvalmistamisel.

§ 3. Üldnõuded

Eelnõu § 3 lõige 1 määratleb, et õppeasutuse hooned, rajatised, ruumid, sisustus ja maa-ala peavad olema kasutusotstarbele sobivad. Selle lõikega kehtestatav nõue tähendab, et hooned, rajatised, ruumid, sisustus ja maa-ala peavad olema sellised, kus on lapsel võimalikult väike risk vigastuste, mürgistuste ja muude, sh õhusaastest ja liigsest mürast (rahvatervishoiu seaduse § 16 lõike 5 alusel kehtestatud piirmäär) tingitud tervisehäirete tekkeks. Õhusaaste- ja müratase ei tohi ületada elu- ja puhkealale kehtestatud piirväärtusi. Sobiv tähendab, et arvestatakse laste vajadusi – vanust ja arvu, ealisi erinevusi, õppeasutuses viibimise aega, magamiskohtade vajadust. Õppeasutuses peavad olema loodud laste võimetekohaseks arenguks, vajalikud ja ohutud tingimused. Lastega juhtunud vigastustele ei saa läheneda kui inimlikele vigadele ja paratamatutele õnnetustele, sest need on enamikul juhtudel vältitavad. Kõige olulisem on muuta laste keskkond paremaks, ohutumaks ja tervislikumaks. Määrusega ei esitata nõudeid töötajate ruumidele ja toidu valmistamiseks vajalikele ruumidele, mis on reguleeritud teiste õigusaktidega.

Tegemist ei ole uue nõudega, sama põhimõte on sätestatud ka kehtiva määruse üldnõuetes.

Eelnõu § 3 lõikes 2 on sätestatud, et õppeasutuse hooned, rajatised, sõidu- ja jalgteed ning platsid peavad vastama ehitusseadustiku ja selle alusel kehtestatud ehitisele esitatavatele nõuetele ning käesoleva määrusega kehtestatud nõuetele, sealhulgas peavad olema tagatud tingimused laste ohutuseks ja erivajaduste toetamiseks. Õppeasutuse ujula või basseini peab vastama rahvatervishoiu seaduse § 20 lõike 2 alusel kehtestatud määruse nõuetele. Oluline on jälgida, et lastebasseini arvestuslik veepindala ühe basseini kasutava lapse kohta peab olema vähemalt 3,5 m² ja basseini vee sügavus laste vanusest sõltuvalt 0,3–1,0 m. Õppeasutuste hooned, rajatised ja ruumid peavad vastama EhS § 11 kehtestatud nõuetele ning § 11 lõike 4 alusel kehtestatud siseministri 30.03.2017 määruse nr 17 “Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded” ja ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 29.05.2018 määruse nr 28 “Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele” nõuetele. EhS § 50 kohaselt peab lasteasutusel olema eesmärgile vastav kasutusluba ehk kohaliku omavalitsuse või riigi nõusolek, et valminud ehitise või selle osa vastab ehitusprojektile ja ehitisele ettenähtud nõuetele ja seda võib kasutada vastavalt kavandatud kasutamise otstarbele. EhS § 54 lõike 4 kohaselt väljastatakse kasutusluba pärast ehitise ülevaatust ja nõuetele vastavaks tunnistamist. Kasutusloa väljastajal on õigus kaasata ehitise ülevaatuse tegemisse selleks pädevaid isikuid ja institutsioone, kes esitavad oma arvamuse kirjalikult.

Tegemist ei ole uue nõudega, sama põhimõte on sätestatud ka kehtiva määruse üldnõuetes.

Eelnõu § 3 lõikes 3 on sätestatud, et õppeasutuse ruumides ning õuealal ei ole lubatud tarvitada nikotiinitooteid, alkohoolseid jooke, ning teisi psühhotroopseid ja narkootilisi aineid sisaldavaid jooke ja tooteid. Keeld kehtib ka õppeasutuse töötajatele ning teistele õppeasutuse territooriumil viibijatele. Oluline on, et selline tegevus ei oleks laste jaoks normaliseeritud. Lisaks võib passiivne suitsetamine (suitsustes ruumides viibimine, suitsuse õhu sissehingamine) tekitada pikemas perspektiivis lastele tervisekahjustusi. Keeld hõlmab ka e-sigaretti ja vape- seadmeid. Alkoholi ja narkootikumide tarvitava inimese käitumine võib aga muutuda ettearvamatuks ning seetõttu ei ole sobiv, kui selline tegevus toimub laste vahetul juuresolekul. Samuti võib tubakatoodete, alkoholi ja narkootikumide tarvitamisel õppeasutuse territooriumil või ruumides viia olukorrani, kus need ained satuvad laste kätte ning laps matkides täiskasvanute tegevust võib saada tõsise või väga tõsise tervisekahjustuse.

Tegemist ei ole uue nõudega, sama põhimõtte on sätestatud ka kehtivates tervisekaitsenõuetes. Sõnastust on muudetud, kuna lisandunud on erinevaid tooteid, mis liigituvad näiteks nikotiinitoodete alla (e-sigaretid).

Eelnõu § 3 lõikes 4 on sätestatud, et lastele luuakse füüsiline, vaimne ja sotsiaalne keskkond, mis peab olema ohutu, turvaline ja pakub lastele erinevaid mängu- ja loovtegevuse ning tervise ja kehalise aktiivsuse edendamise võimalusi. Laste tegevused peavad olema turvalised ja vahetult jälgitud. Lõikega kehtestatakse nõue, et lapsele peavad olema loodud füüsiliseks arenguks sobivad tingimused ja pakutud eakohaseid tegevusi. Lapse jaoks peab keskkond olema selline, et ta tunneks end füüsiliselt ja vaimselt turvaliselt ning lapse arengu toetamisel pakutakse talle erinevaid varieeruvaid tegevusi. Õpi- ja kasvukeskkond peab toetama lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi, mis on välja toodud alushariduse riikliku õppekava § 3.

Tegemist ei ole uue nõudega. Ohutu füüsiline ja psühhosotsiaalne keskkond on ka kehtivas määruses. Mõiste „psühhosotsiaalne keskkond“ võib olla haridus- ja hoolekande valdkonna professionaalidele tuttav, kuid on paljudele lasteaias praktikutele ja lapsevanematele liialt üldine või tehniline. Täpsem sõnastus kirjutab lahti, millised keskkonna aspektid on olulised lapse heaolu ja arengu toetamisel. Selline jaotus peegeldab rahvusvaheliselt tunnustatud arusaamu lapsest kui tervikust, kelle arengut mõjutavad mitmetasandilised keskkonnategurid. See lähenemine toetab ka kaasava hariduse ja lapsekesksuse põhimõtteid. Sisu poolest on rõhuasetus jäänud samaks – luua ja hoida keskkonda, mis soodustab lapse turvatunnet, arengut, õppimist ja heaolu. Uus sõnastus aitab paremini tegevusi kavandada ja vastutust mõtestada nii töötajatel, juhtidel kui ka järelevalve teostajatel.

Eelnõu § 3 lõikes 5 on sätestatud, on sätestatud, et õppeasutuse ruumides peab olema piisav õhuvahetus, küllaldane loomulik ja tehisvalgustus, külma- ja soojaveearustus, reovee kanalisatsioon, nõuetele vastav joogivesi ning tingimused nõuetekohaseks toitlustamiseks ja pesemiseks ning hügieeniliseks tualeti kasutamiseks. Õppeasutusel peavad olema võimalused täispäevaga lasteasutuses viibivate laste toitlustamiseks vähemalt 3 korda päevas. Toitlustamisel tuleb arvestada koolieelsete laste toitlustamisele kehtestatud nõudeid ja järgida „Toiduseaduse“ jt asjakohaste õigusaktide nõudeid. Lasteasutuses kasutatav vesi peab vastama „Veeseaduse“ ja selle alusel kehtestatud kvaliteedinõuetele.

Tegemist ei ole uue nõudega, sama põhimõtte on sätestatud ka kehtiva määruse üldnõuetes.

Eelnõu § 3 lõige 6 sätestab, et õppeasutuse hoone või rühmaruumi ulatusliku remondi ajaks tuleb tegevus selles õppeasutuses või rühmaruumis peatada. Üle kuue kuu kasutatav

asenduspind peab vastama käesoleva määruse nõuetele. Remondiks loetakse parandus- või heakorra toiminguid, mis häirivad tegevust õppeasutuses või rühmaruumis. Näiteks suuremad värvimis- ja lihvimistööd, põrandakatete vahetus vms. Väiksemaid parandustöid, mis tegevusi ei häiri, ei loeta selle sätte mõistes remondiks. Küll peaks eelistatult teostama parandustöid õppetöövälisel ajal. Säte on ka kehtivates nõuetes (2 kuud), seega ei ole tegemist uue nõudega. Siin on välja toodud nõue, et kui rühmaruumi(de) remondi tõttu kohaldatakse asenduspinnale mõnel määral leebemaid nõudeid, siis pikema perioodi kui kuus kuud kasutuses olev asenduspind peab vastama käesoleva määruse nõuetele. Kuna remonditööd võivad toimuda samaaegselt mitmes õppeasutuses, siis ehitajate nappusel võib tähtaegadest kinnipidamine osutuda väljakutseks ning tähtaegade hilinemisel määrusele vastavate asendusruumide leidmine samuti. Seega on antud juurde nelja aja pikkune lisaaeg. Leevendus seega ei tähenda nõuete kaotamist, vaid ajutist kohaldamist olukordades, kus täiemahuline vastavus ei ole mõistlikult teostatav. Ühtlasi on oluline rõhutada, et kõik asenduspinnad, sõltumata kasutuse kestusest, peavad vastama laste ja töötajate ohutuse, tervisekaitse ning õppetegevuse seisukohast olulistele tingimustele. Laste ja personali turvalisus jääb alati esmatähtsaks. Määrus sätestab, et kui asenduspinda kasutatakse kauem kui kuus kuud, peab see täies mahus vastama kõikidele nõuetele, vältimaks olukorda, kus ajutisest lahendusest saab pikaajaline norm. Sätestatud kuue kuu periood on kompromiss erinevate osapoolte ettepanekute vahel – Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL) soovis pikendust 12 kuule, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium pakkus kuus kuud. Valitud lahendus arvestab nii praktilisi töökorralduslikke vajadusi kui haridus- ja tervisekaitsealaseid põhimõtteid, säilitades tasakaalu paindlikkuse ja kvaliteedi tagamise vahel.

§ 4. Nõuded maa-alale ja selle korrashoiule

Eelnõu § 4 lõikes 1 on sätestatud, et õppeasutuse tegevuskohas, milles on neli või enam rühma, peab olema omaette maa-ala. Sama tegevuskoht tähendab samal aadressil, ühes hoones tegutsemist. Väikese õppeasutuse puhul, mille juurde oma maa-ala ei kuulu, valib õppeasutuse pidaja õuetegevusteks mistahes mõistlikul kaugusel asuva avaliku mänguala või -väljaku või mõne muu arenguvõimalusi pakkuva ohutu koha (metsatukk, park jne), kus on lastele sobiv ala liikumiseks ja mängimiseks. Mõistlik kaugus on see, kui lapsed saavad sobivale alale jalgsi minna ja tagasi tulla ning seal aega veeta päevakavas ette nähtud õuesoleku aja vältel, kusjuures minek mängualale ja tagasi ei ületa kokku maksimaalselt pikemat aega kui mängualal veedetav aeg ning sinna minek peab olema selles vanuses lastele jõu- ja oskustekohane.

Tegemist ei ole uue nõudega, ka kehtiva määruse kohaselt ei kohaldata maa-ala nõuet kuni kolmerühmalisele lasteasutusele.

Eelnõu § 4 lõikes 2 on sätestatud, et õppeasutuse maa-ala peab olema otstarbekalt haljastatud, piiratud läbipääsmatu heki või piirdeaiaga, puhas ja heakorrastatud. Laste järelevalveta väljapääs õppeasutuse ruumidest ja territooriumilt ning kõrvaliste isikute omavoliline pääs õppeasutuse ruumidesse, peab olema välditud. Haljastuse rajamisel ja muutmisel on oluline silmas pidada, et loodusliku valguse jõudmine ruumidesse ei oleks oluliselt häiritud, kuid samas kuumalainete puhul saab haljastuse oskusliku kasutamise korral vähendada hoonete ja pindade liigseid temperatuure. Lisaks kui kuumal väheste sademetega aastaajal muru õigesti hooldada ja kasta, kaovad koos muruga probleemid, mis on seotud porise ja tolmana majaümbrusega. Muruvaip sobib maja ümbrusse, mängualale, teeserva ja pallimänguplatsile. Männimetsa ei ole aga võimalik rajada muru. Seal võiks eelistada muid looduslikke alternatiive. Asfaltkate soojeneb suvel liigselt, tolmab ja põhjustab kahjulike kemikaalide eraldumist ning seda peaks olema õppeasutuse territooriumil minimaalselt. Maa-ala haljastamise protsendilist määra ei ole käesoleva määruse eelnõu kohaselt sätestatud. Terviseametil on kaalutusõigus otsustada

otstarbeka haljastuse üle. Määruse eelnõu kohaselt võib piirdeaia asemel olla tihe ja läbipääsmatu hekk. See on ennekõike mõeldud juba olemasolevate lasteaedade puhul. Uue lasteaia planeerimisel, soovitatakse turvalisuse huvides planeerida piirdeaed. Territooriumi piirdeaed on samuti üks turvalisuse komponent – kõrvalised isikud ei pääse territooriumile, lapsed ei satu juhuslikult tänavale. Piirdeaed ei tohi ahvatleda ronima üle aia, pugema läbi aiaaukude, aia alt ega aialippide vahelt. Piirdeaed peaks olema rajatud selliselt, et ei ahvatleks ronima üle aia, pugema läbi aiaaukude, aia alt ega aialippide vahelt. Puhtuse ja heakorrastuse all peetakse silmas seda, et territoorium oleks hooldatud sellisel määral, et see ei takistaks maa-ala sihipärast kasutamist ega seaks ohtu seal viibivaid inimesi. Näiteks võib ohust rääkida juhul, kui alal esineb teravaid oksa, libedaid liikumispindu, ohtlikke jäätmeid või muid tervisele ohtlikke esemeid vms.

Muru/hein jms peab olema mõistlikku kõrgusega. Õppeasutuse hoovis võiksid lisaks mängualale olla mängu ja loomingu tegevuse jaoks vahendid, millega lapsed saavad mängida või ehitada. Kuigi õppeasutuse töötajatel on suur vastutus ja kohustus jälgida iga last, on vajalik viia risk, et laps saab omapäi territooriumilt väljuda, miinimumini. Samuti on turvalisuse huvides vajalik vältida kõrvaliste isikute pääsemist õppeasutuse territooriumile.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 4 lõikes 3 on sätestatud, et õppeasutuse maa-alal võivad olla kunstmaterjaliga kaetud üksnes teed ja atraktsioonide alune pind ja alad, kus looduslik taimestik ei püsi või ei juurdu. Tegemist on uue nõudega, kuna viimasel ajal on lasteaedade renoveerimisel ja uute lasteaedade rajamisel muutunud väga populaarseks õuede katmine kunstmaterjalist mattidega, mida on lihtne hooldada. Paraku on aga kunstmaterjali puhul probleemiks sellest eralduv mikroplast ning selles sisalduvad ohtlikud kemikaalid. Samuti on väga oluline, et lapsel oleks võimalik viibida maksimaalselt looduslikus keskkonnas. Mistahes kunstmaterjal kipub suvel liigselt kuumenema ning eritama ohtlikke lenduvaid kemikaale ja mikroplasti, mida lapsed sisse hingavad ja mis on tervistkahjustavad. Kunstmaterjal on aktsepteeritav mõnedes kohtades (nt kiikede all, liumägede all jne), kuid selle kogus peab olema limiteeritud, et vähendada laste kokkupuudet terviskahjustava mikroplasti ja lenduvate kemikaalidega. Kunstmaterjali ulatus atraktsiooni all peab olema kooskõlas atraktsiooni eesmärgiga. Kunstmaterjalidega peab olema kaetud vaid minimaalne, st põhjendatud ala. Õppeasutuse maa-alal on kunstmaterjalide kasutamine lubatud teedel, atraktsioonide aluspindadel ning aladel, kus looduslik taimestik ei juurdu või ei püsi. Olemasolevatel õuealadel võib kunstmaterjali säilitada, kuni renoveerimisvajaduseni. Uutel avatavatel lasteaedadel ja olemasolevatel peale õueala renoveerimist, peab vastama määruse nõuetele. Kui kunstmaterjal hakkab murenema või läheb katki, siis tuleb materjal koheselt parandada või asendada uuega. Eestis on lastehoidude ja aedade mänguala katteks tavaliselt muru, mis on looduslik, lapsesõbralik ja peab olema hooldatud (vt määruse eelnõu § 4 lõige 2) nii, et lapsel oleks seal ohutu joosta ja mängida. Lisaks looduslik keskkond mõjutab positiivselt lapse vaimset ja emotsionaalset seisundit. Lastega juhtuvate vigastuste vähendamiseks tuleb vajaduse korral panna mänguala seadmete alla ja/või ette kunstmaterjalist turvaplaadid, liiva ja kummigraanulitäitega kunstmuru või muud kukkumisel lööki summutavad materjalid ja pehmed katted. Standardi kohaselt peab mänguala mängumajades, tunnelites, ronimisredelitel jm vahendites olema juurdepääs täiskasvanutele, et vajadusel lapsi abistada. Tegemist on uue nõudega, mille eesmärk on piirata laste kokkupuudet mikroplasti ja ohtlike kemikaalidega ning soodustada looduslähedast kasvukeskkonda. Nõue ei too kaasa kohest muudatusvajadust ega kulu, sest olemasolev kate võib jääda kasutusele kuni renoveerimiseni.

Eelnõu § 4 lõikes 3 on sätestatud, et õppeasutuse maa-ala haljastuses ja ruumides ei tohi olla mürgiseid taimi. Mürgiste marjade ja lehtedega taimed on erilise ohu allikas, sest lapsel on soov kõike ise käega katsuda ja maitsta, arvestamata seejuures keeldusid. Seetõttu ei saa loota üksnes järelevalvele ja hoiatusele, vaid tuleb tagada keskkonna ohutus mürgistuse vältimiseks. Näiteks, näsiniine marjad on ülimürgised, paakspuumarjad sisaldavad mürgist sinihapet, koralltomati viljade (tillukesed tomatid 2 cm Ø) ja lehtede söömine tekitab tugeva mürgistuse, jõulutäht ehk kaunis piimalill on ülimürgine, põhjustab nahapõletikku ja silma sattununa pimedaks jäämist, söömine aga surma jne. Piibelehe kõik osad, eriti aga marjad ja seemned on väga mürgised ja neid ei tohi istutada lasteasutuse territooriumile ahvatluseks lastele. Eeltoodud taimede kohta toodu on üldiselt teadaolev informatsioon. Kui aga soovitakse kasutada haljastuses taimi, mille mürgisuse kohta teadmine puudub, siis tuleb haljastuseks mõeldud taimede osas veenduda teadusandmetele tuginedes, et tegemist on tervisele ohutu taimega. Kaasaegse teadusliku allika all peetakse silmas allikaid, mis vastavad ETIS-e (Eesti Teaduse Infosüsteem) klassifikatsioonile 1.1, 1.2, 2.1 ja 3.1. Klassifikatsioonid on leitavad ETIS-e veebilehelt¹. Täiendavate küsimuste tekkimisel on teenusepakkujal alati võimalik paluda ka eksperthinnangut teadusasutuste vastavate erialade spetsialistidelt.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 4 lõikes 4 on sätestatud, et kui õppeasutuse maa-alal toimub tegevus ka pimedal ajal, peab tegevuseks kasutatav ala olema vajaduste kohaselt valgustatud. Kuna Eestis on õppeasutused avatud üsna pikalt (mõned kuni 12 tundi) ja talveperioodil on pimedat aega palju, siis on valgustuse nõue lisatud. Lisaks võimaldab maa-ala valgustus lastel viibida õues ka pimedal ajal. Majaümbruse piisav valgustatus on oluline turvalisuse ja ohutuse komponent.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 4 lõikes 5 on nõue, et maa-ala korrashoiuks kasutatavad tööriistad ja ohtlikud seadmed peavad asuma lastele kättesaamatus kohas. Kuna erinevad tööriistad võivad olla lastele ohtlikud, on nõutud laste ligipääsu piiramine nimetatud tööriistadele ja seadmetele. Silmas on peetud erinevaid tööriistu, mida kasutatakse näiteks territooriumi korrashoiuks (muruniidukid, lehepuhurid jm).

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 4 lõige 6 sätestab, et õppeasutuse maa-alal tagatakse võimalus varjuda vihma, tuule ning päikese kiirguse ja -palavuse eest. Lastel peab olema võimalus varjuda nii vihma kui päikese eest. Meie kliimas on ilm väga heitlik ja suvel võib olla väga palav. Suund on sellele, et lapsed käivad õues iga ilmaga ja suur osa tegevustest toimub õues. Seetõttu peab olema loodud võimalus vihma, tuule ja kuuma päikese eest varjumiseks. Varjumisvõimalus ei pea olema püsistruktuur – see võib olla ka telk, varikatus, paviljon või muu teisaldatav või hooajaline lahendus, mis täidab nõutava eesmärgi. Oluline on, et see oleks funktsionaalne, ohutu ja piisava mahutavusega, arvestades rühma suurust ja tegevuste iseloomu. Nõude eesmärk ei ole kehtestada juurde ehitamise kohustust, vaid tagada laste heaolu, tervise kaitse ja õpikeskkonna järjepidevus välitingimustes, sõltumata ilmast.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Kui kehtiv määrus ütleb üheselt, et rajatakse varikatus, siis eelnõuga lisame paindlikkust erinevate (näiteks ka teisaldatavate, mida saab tõsta liivakasti kohale) varjumisvõimaluste näol.

¹ <https://www.etis.ee/Portal/Classifiers/Index/28>

Eelnõu § 4 lõikes 7 on sätestatud, et juurdepääs maa-alal asuva tehis- või loodusliku veekogu juurde peab olema ohutuks muudetud või tehtud lastele kättesaamatuks. Kõik laste tegevused veega peavad olema turvalised ja vahetult jälgitud. Kui õppeasutuse territooriumil on veekogu, peab olema tähelepanelik, et sellele iseseisev ligipääs oleks lapsele piiratud. Kuna lapsed armastavad väga veega mängida, siis nende järelevalveta pääs veekogu juurde peab olema välistatud, kuna lastel puudub arusaam veega seotud ohtudest ning sellest tulenevalt võivad kergesti juhtuda väga raskete tagajärgedega õnnetused. Kogu tegevus veekogude läheduses peab olema vahetult jälgitud (soovitavalt mitme täiskasvanu poolt) või piiratud.

Tegemist on täpsustatud sõnastusega, mis rõhutab vajadust tagada laste ohutus olukorras, kus õppeasutuse territooriumil või selle vahetus läheduses asub tehis- või looduslik veekogu. Kuna piiratud territooriumi nõue kehtib ainult nelja ja enama rühmaga õppeasutustele, on oluline eraldi esile tuua veekogu puhul vajadus vältida laste iseseisvat ligipääsu ning tagada vahetu järelevalve, arvestades laste vähest teadlikkust veega seotud ohtudest.

Eelnõu § 4 lõige 8 sätestab, et majandusõuest peab olema tänavale eraldi väljapääs, mis on laste õues viibimise ajal suletud. Õppeasutus peab tagama laste turvalisuse, kui teenindava transpordi liikumine toimub laste õues olemise ajal. Kuna lasteaeda teenindav transport (laste toidu vedu, pesu transport, inventar, vahendid) nõuab teatud transpordi ligipääsu õppeasutuse hoonele, siis tuleb tagada, laste turvalisus. Laste viibimine õues transpordiga samaaegselt on ohtlik, kuna suurte kaubikute ja veokite puhul ei ole lapsed oma väikese kogu tõttu nähtavad ning nende liikumine võib olla autojuhi jaoks ettearvamatu.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

§ 5. Nõuded mängualale

Eelnõu § 5 lõige 1 sätestab, et õppeasutuses peab olema lastele mängimiseks mõeldud ala (edaspidi *mänguala*), mis võimaldab lastele ohutut, eakohast, mitmekesist ja arendavat tegevust. Mänguala hulka ei arvestata hoonealust pinda ega majandusõue. Lastel peab olema õues viibimise ajal piisav ruum arendavateks tegevusteks. Õppeasutuses võib igale rühmale olla ette nähtud eraldi mänguala, kuid lubatud ka on ühine mänguala, mis on lastele huvitavam. Kuni kolmeaastaste lastehoiu lastele on soovitatav omaette mänguala, mis on väikelastele turvalisem. Kehaline aktiivsus ja liikumine on esmatähtis lapse normaalse luustiku arenemiseks. Liikumine soodustab luude kasvamist pikkusesse, õige rühi ja sirgete jalgade kujunemist, suurendab kardiorespiratoorset (südame ja kopsude suutlikkus füüsilise tegevuse ajal lihaseid hapnikuga varustada) võimekust, arendab tasakaalu ja painduvust, aitab kaasa rasvkoe hulga vähenemisele ülekaalulistel lastel. Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuete määramisel loobutakse numbriliselt väljendatud pindalanõude kehtestamisest, kuna selle asemel on asjakohasem ja paindlikum keskenduda sisulistele tingimustele, mis tagavad laste heaolu, arenguvõimalused ning turvalise ja toetava keskkonna. Laste igakülgselt arenguks on oluline, et neil oleks piisavalt ruumi mängimiseks ja liikumiseks. Piisava ruumi olemasolu hindamine ei toetu üksnes ruutmeetrite arvule, vaid terviklikule hinnangule keskkonna sobivusest ja paindlikkusest. Mänguala puhul peetakse piisavaks üldjuhul 5 ruutmeetrit lapse kohta. Kuigi see ei ole määramisel eraldi kehtestatud nõudena, on selline lävend praktikas arvestatav orientiir, mille kasutamist toetasid ka huvigruppide ettepanekud eelnõu koostamise käigus. Iga lasteasutus peab oma ruumilisi lahendusi hindama riskianalüüsi kaudu, tagamaks, et ruumikasutus oleks turvaline ja arvestaks laste arengu-, liikumis- ja mänguvajadustega. Pindala hindamisel ei lähtuta enam ühe lapse kohta arvutatud normatiivsest ruutmeetrite arvust, vaid põhimõttest, et igal lapsel oleks kõigil tegevustel, nii individuaalselt kui rühmas, võimalus

kasutada piisavalt ruumi. See tähendab, et ruumikasutuse korraldamine peab toetama lapse eakohast arengut ja arvestama tegevuste iseloomuga. Arvestades kaasaegseid suundumusi ja linnaruumi mitmekesisust, tuleb võimaldada, et mängualad ei pea paiknema üksnes lasteaia kinnistul. Mänguvõimalused võivad olla korraldatud ka väljaspool territooriumi, näiteks koostöös kohaliku omavalitsuse või kogukonnaga, kasutades parke, väljakuid või teisi avalikke alasid, mis sobivad laste tegevuseks ja kus laste ohutus on tagatud. Mitmed Põhjamaad ei sätesta määrustes laste kohta kohustuslikke pindalanõudeid. Selle asemel keskendutakse lapse heaolule, personali pädevusele ja keskkonna kvaliteedile. Eeskujuks on võetud selline lähenemine, mis väärtustab asutuste autonoomiat ja kohanemisvõimet kohalike olude järgi ning toetab paindlikku ja lapsekeskset lähenemist.

Mänguala kohustus ei ole uus nõue, see sisaldub ka kehtivas määruses. Oleme eelnõus kaasajastanud terminit. Mänguväljaku asemel kasutame õppeasutuse kontekstis terminit mänguala, kuna see on laiem ja sisulisem mõiste, mis sobitub paremini õppeasutuse konteksti ning hõlmab mitmekesist õppimist ja arengut toetavat õuetegevuste keskkonda, mitte ainult traditsioonilisi mänguvahendeid.

Võrreldes kehtiva määrusega loobutakse numbrilisest nõudest mänguala pindalale. See on oluline samm regulatsioonide vähendamise suunas, millega antakse pidajatele ja õppeasutustele suurem otsustusvabadus korraldada ruumikasutust vastavalt oma võimalustele, paiknemistingimustele ja laste vajadustele. See muudatus vähendab halduskoormust, loob ruumi professionaalseks kaalutluseks ning väldib olukorda, kus formaalsetest ruutmeetritest kinnipidamine hakkab takistama lapse arengut toetavate ja sisuliselt sobivate lahenduste kasutuselevõttu. Samas säilib keskne põhimõte, et laste huvid, heaolu ja turvalisus peavad jääma keskkonna kujundamisel esikohale.

Eelnõu § 5 lõige 2 sätestab, et mänguala seadmed ja atraktsioonid (mängumajad, ronimisvahendid, õuemööbel, kiiged, karussellid, liurajad jt) peavad vastama laste eale, kasvule ja erivajadustele, olema turvaliste piiretega, ohutult kinnitatud ja teravate väljaulatuvate osadeta, samuti peab olema ohutu nende paigaldamine, hooldamine ja kasutamine. Lastehoiu puhul juht ja lasteaia puhul direktor peab tagama vähemalt kord aastas atraktsioonide ohutuskontrolli. Mänguala peab olema eale ja kasvule vastav ning pakkuma lastele meelepärast, mitmekesist, ohutut ja arendavat tegevust. Maastik ja õueala, kus lapsed viibivad, peavad olema selliselt kujundatud ja varustatud, et need toetaksid laste arengut ja pakuksid neile sobivaid mängimisvõimalusi. Samuti tuleb tagada, et kõik kasutatavad mänguvahendid oleksid lastele ohutud – ehk siis ei tohi olla teravaid servi, ohtlikke materjale ega muud, mis võiks lapsele viga teha. Mänguala rajatistele ei ole kehtestatud eraldi nõudeid, kuid need peavad vastama EhSis sätestatud põhinõuetele. Omanik vastutab rajatise püstitamise ja kasutamise eest kasutusaja lõpuni. Mänguala ohutuse hindamisel on soovitatav arvestada uusima standardi kehtestatud nõudeid. Kui mänguala vastab standardi nõuetele, loetakse ohutusnõuded täidetuks. Kõige olulisem on vältida pea, kaela ja sõrmede takerdumist piiratud avadesse ning riietega kinnijäämist. Mänguala asuvad mängumajad, ronimisvahendid, õuemööbel, kiiged, rõngad, köied, kaldteed, ronimispuid, karussellid, liurajad ja teised atraktsioonid peavad olema eakohased, turvaliste piirete ja kinnitustega, teravate väljaulatuvate osadeta ning kukkumisel lööki pehmendava kattega. Ohutu paigaldamine ja kasutamine hõlmab ka atraktsioonide paigaldamise nõuete järgmist. Mänguala kujundamisel peaks arvestama, et mänguala pindala ja jaotus atraktsioonide vahel võimaldaks ruumi liikumiseks ja jooksmiseks.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastavad põhimõtted sisalduvad ka kehtivas määruses. Eelnõuga vähendatakse regulatiivset koormust dokumenteerimise osas: kui õppeasutuses tuvastatakse, et seade või atraktsioon on ohtlik, tuleb oht viivitamatult kõrvaldada, kuid selle kohta ei ole vajalik

eraldi dokumentatsiooni koostamine. Ohukohad kaardistatakse terviklikult riskianalüüsi koostamise käigus.

Eelnõu § 5 lõige 3 sätestab, et liiv liivakastis ja atraktsioonide all peab olema saastumise tunnusteta. Paljude asutuste territooriumile pääsevad näiteks vabalt liikuvad kassid ja muud loomad. Liivakastide puhtuse jälgimise nõue tuleneb sellest, et loomad eelistavad väljaheidete tegemiseks reeglina pehmet kraabitavat pinnast. Seega on liiv lasteaia territooriumil loomadele üks meelispaiku. Saastunud liiv aga on nakkusohtlik ning võib põhjustada mitmeid haigusi (silmapõletikku, soolenakkusi jms). Kui mujal territooriumil lapsed joostes ja mängides puutuvad pinnast kätega harva ja pigem juhuslikult, siis liivakastis toimub põhiline osa mängust just kätega liiva tõstes ning seega on võimalus saastunud liivast nakkuse saamiseks võrreldamatult suurem kui mujal territooriumil. Lastehoiu või lasteaia töötaja, kes on lastega õues peab jälgima liiva puhtust ja tagama, et töötajad eemaldaks võimaliku saaste. Tegemist ei ole uue nõudega, mänguala ja liiva puhtust tuleb jälgida ka kehtivate nõuete kohaselt.

Eelnõu § 5 lõige 4 sätestab, et mänguala ei pea olema õppeasutusel, milles on samas tegevuskohas vähem kui neli rühma. Kui tegemist on väikese mahuga tegevuskohaga (alla nelja rühma), on mänguala samaaegne kasutus oluliselt väiksem ja koormus madalam. Sellistes tingimustes on täiesti võimalik jagada mänguala mõistlikult ja ohutult, arvestades vanuserühmade vajadusi ja päevakava. Väiksemates asutustes on lihtsam korraldada vahelduvat või ajaliselt hajutatud mängualade kasutust, mis välistab laste liigse koondumise ühte kohta ning võimaldab kõigile piisavat liikumis- ja mänguruumi.

Sama põhimõtte sisaldub ka kehtivas määruses, kus see kehtib kuni kolmerühmaliste lasteasutuste puhul. Selguse ja täpsuse huvides oleme eelnõus sõnastanud vastava sätte kujul „vähem kui neli rühma“, et vältida võimalikku erinevat tõlgendamist ja tagada ühtne arusaam nõude kohaldumisest.

§ 6. Nõuded hoonele

Õppeasutuse hooned ja ruumid peavad vastama nende kasutamise otstarbele ja olema lastele sobivad, ohutud ja turvalised.

Eelnõu § 6 lõikes 1 tuuakse välja, et õppeasutuses tagatakse hoonesse ja ruumidesse ohutu sisse- ja väljapääs, järgides evakuatsiooni- ja väljumisteedele kehtestatud nõudeid. Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded² sätestavad, et evakuatsioonitee on hoone evakuatsioonipääsust algav ja ohutus kohas lõppev või vabalt ja ohutult läbitav hoonesisene liikumistee ohutusse kohta. Samas on sätestatud, et väljumistee või väljapääsutee on ehitisele esitatavate tuleohutusnõuete tähenduses liikumiskõlblik vaba läbikäigutee hoone põranda mis tahes punktist evakuatsioonipääsuni. Hädaolukorras, näiteks tulekahju, gaasilekke või muu ohu korral, on oluline, et kõik õppeasutuse lapsed ja töötajad saaksid hoonest kiiresti ja ohutult evakueeruda. Kui evakuatsiooni- või väljapääsuteed on blokeeritud või osaliselt takistatud, võib see põhjustada viivitusi, mis suurendab ohtu inimeste elule ja tervisele. Rühmade arvu ühe sisse- ja väljapääsu kohta käesolevas määruses ei täpsustata, kuid suurema rühmade arvuga õppeasutuse puhul tuleks kindlasti kaaluda mitut evakuatsiooniteena mõistetavat sisse- ja väljapääsu.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 6 lõikes 2 sätestatakse, et õppeasutuse hoone sissepääsul peab olema varikatus.

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/123022021013>

Varikatus pakub kaitset vihma ja lume eest, hoides lapsed ja ka täiskasvanud kuivana, kui nad sisenevad või väljuvad hoonest. Varikatus aitab vähendada ukse ette koguneva vee ja lume hulka, mis võib muuta ukseesise libedaks ja ohtlikuks. See aitab ennetada libisemisi ja kukkumisi, suurendades laste, vanemate ja töötajate turvalisust. Sätte rakendamiseks on antud üleminekuaja 2030. aastani.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 6 lõikes 3 sätestatakse, et läbipaistvate seinte ja uste, ukseklaaside ning põrandani ulatuvate klaasakende puhul peab olema tagatud ohutus ja need peavad olema lapsele nähtavalt märgistatud või varustatud kaitsega. See tähendab, et läbipaistvad seinad ja ukSED, ukseklaasid ning põrandani ulatuvad klaasaknad peavad olema kas ohutust materjalist (karastatud või löögikindlast turvaklaasist) või peab olema viidud miinimumini võimalus, et need kasutamisel purunevad (mõni laps jookseb vastu vms). Lisaks peavad need olema lapsele nähtavalt märgistatud või varustatud kaitsega. Nõue on oluline ja vajalik vigastuste ennetamiseks. Lapsed ja isegi täiskasvanud on saanud raskeid vigastusi vastu akent või peeglit jooksmise tagajärjel.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

§ 7. Üldnõuded ruumidele

Õppeasutuses on mitmesugused ruumid, nagu toidu valmistamise või toidu jaotamise koht, majandus- ja töötajate ruumid ning, et tagada asutuse sujuv ja turvaline toimimine. Need ruumid peavad vastama õppeasutuse vajadustele. Igal õppeasutusel võivad olla spetsiifilised vajadused, mis sõltuvad laste arvust, tegevuste iseloomust ja töötajate arvust. Ruumide koosseis ja suurus peavad olema kohandatud vastavalt konkreetse asutuse vajadustele, et toetada selle igapäevast toimimist ja tagada laste ja töötajate heaolu. Sobivate ruumide olemasolu ja õige paigutus aitavad tagada laste ja töötajate ohutuse. Ruumide asukoht ja paigutus peaksid võimaldama sujuvat ja ohutut liikumist õppeasutuse sees. Näiteks peaks toidujaotusköök olema piisavalt lähedal söögiruumidele, et toidujaotamisel oleks välditud ristsaastumine. Nõuet eraldi einestamisruumi olemasoluks ei kehtestatud, kuna paljudes õppeasutustes toimub laste toitlustamine rühmaruumides. Eraldi ühise einestamisruumi olemasolul võib õppeasutus toitlustada lapsi ühises einestamisruumis, kuid kuni kolmeaastaste laste rühmades on soovituslik, et lapsed saavad süüa rühmaruumides, et vähendada nakkushaiguste levikut või alternatiivina teistel söögiaegadel, kui ülejäänud lapsed. Õppeasutuses võib olla eraldi einestamisruum, kuid tingimata ei pea olema. Kui seda ei ole, siis saame rääkida rühmaruumis (õuelasteaia puhul õues maa-alal) asuvast einestamisalast. Nõuded einestamisruumile ja einestamisalale on kehtestatud määruses § 10. Ruumide koosseis õppeasutuses peab vastama asutuse vajadustele, et tagada laste heaolu ja ohutus, toetada töötajate efektiivsust ja rahulolu ning tagada sujuv ja tõhus töökorraldus. Nõuetekohased ja hästi kavandatud ruumid loovad turvalise ja toetava keskkonna nii lastele kui ka töötajatele.

Eelnõu § 7 lõikes 1 sätestatakse, et igal rühmal peavad olema rühmaruumid. Vajadusel kuulub rühmaruumide juurde toidu jaotamise koht ja riidekuivatusruum või -kapp. Ruumides peab olema piisavalt liikumisvõimalusi last arendavateks ja muudeks vajalikeks tegevusteks. Toidu jaotamise koht on vajalik, kui einestamine toimub rühmaruumis, kus toit tuuakse suuremates nõudes. Eraldi einestamisruumi olemasolul (nt uuemates lasteaedades või õuelastehoidudes- ja aedades) ei pea toidu jaotamiseks eraldi kohta looma, kuid tuleb tagada, et toit ei ristsaastuks toidujaotamisel. Riidekuivatusruum või -kapp on oluline eelkõige seetõttu, et enamasti käivad lapsed päeva jooksul mitu korda õues ning riided peab olema võimalik kuivatada kiiresti, et

lapsed ei peaks märgade riietega välja minema. Seeläbi väheneb ka külmetamise ja haigestumise võimalus.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 7 lõikes 2 sätestatakse, et rühmaruume võivad kasutada erinevad rühmad, kui kasutuskorraldus võimaldab laste turvalisust, hügieeni ja arenguvajadusi toetavat keskkonda. Eelnõu võimaldab paindlikkuse huvides, et ühtesid ja samu rühmaruume võivad kasutada erinevad rühmad, kui kasutuskorraldus on läbimõeldud ja tagab laste heaolu ning õpikeskkonna kvaliteedi. Selle sätte kehtestamisel on arvestatud, et paindlik ja otstarbekas ruumikasutus aitab hoida teenuse kvaliteeti ka piiratud tingimustes. Turvalisuse, hügieeni ja arenguvajaduste kriteeriumid on kohustuslikud. Ruumide jagamine on lubatud juhul, kui laste turvalisus (sh evakatsioon, järelevalve ja liikumistekonnad) on tagatud. Samuti on vajalik tagada hügieeninõuete täitmine (nt koristus enne rühma vahetust, ventilatsioon, pindade desinfitseerimine). Ruumide kasutuskorraldus peab olema läbimõeldud ja juhitud. Jagatud ruumide puhul peab asutusel olema selgelt planeeritud ajagraafik ja vastutusjaotus, mis välistab tegevuste kattumise, tagab valmisoleku ja kohandamise erinevate rühmade vajadustele. Nõude eesmärk ei ole soodustada ülerahvastatust või pidevat rühmade vahetumist, vaid võimaldada ajutisi või vajaduspõhiseid lahendusi olukordades, kus see on vältimatu, kuid kus lastele pakutav kasvukeskkond vastab siiski kõrgetele standarditele.

Tegemist on uue põhimõtte ja leevendusega, millega vähendatakse senist ruumikasutuse regulatsiooni ning lisatakse õppeasutustele paindlikkust ruumide korraldamisel. Säte võimaldab erinevatel rühmadel kasutada samu ruume tingimusel, et keskkond jääb turvaliseks, hügieeniliseks ja lapse arenguvajadusi toetavaks. Muudatuse eesmärk on toetada vajaduspõhiseid ja ajutisi lahendusi olukordades, kus ruumivõimalused on piiratud, samal ajal säilitades lapse heaolu, järelevalve ja õpikeskkonna kvaliteedi kui selge esmase kriteeriumi.

Eelnõu § 7 lõikes 3 sätestatakse, et mänguruum ning ühendatud mängu- ja magamisruum peab olema lihtsasti ümberkohaldatav liigendatud, mis võimaldab lapsel vabalt liikuda, tegutseda alarühmades ja pakub lapsele endamisi olemise võimalust. Ruumi paigutus võimaldab lastel jaguneda alarühmadesse, toetades individuaalset õppimist ja sotsiaalset suhtlemist. Samuti pakub see lapsele vajadusel võimalust isekesis olemiseks, luues turvalise ja mugava keskkonna, kus laps saab rahulikult mängida või puhata. Tõhus ruumiplaneerimine toetab laste arengut ja enesetunnet, võimaldades neile paindlikkust ning iseseisvust.

Eelnõu § 7 lõikes 4 sätestatakse, et mängu- ja magamisruumis peab põranda pindala olema iga lapse ja täiskasvanu kohta vähemalt kaks ruutmeetrit. Mängu- ja magamisruum võivad olla ühendatud, kui põranda pindala lapse kohta on vähemalt neli ruutmeetrit ja täiskasvanu kohta vähemalt kaks ruutmeetrit, õuelastehoiu- ja lasteaias puhul vähemalt kaks ruutmeetrit iga lapse ja täiskasvanu kohta. Siinkohal on silmas peetud igapäevaselt rühmas töötavaid täiskasvanuid, mitte ajutist praktikanti, vabatahtlikku vms. Põhjendatud juhul võib lapse ja täiskasvanu kohta arvestatav pindala olla eelõeldust kuni 10% väiksem, kui see on riskianalüüsist tulenevalt sobiv ning turvaline. Pindala nõue lapse kohta vastab Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määruse nr 258 „Energia- ja tervise miinimumnõuded“ lisas 3 esitatud arvestuslikule pindalale 2 m², samuti 1985. a kehtinud ja 25.10.1999 määruse nr 64 “Koolieelse lasteasutuse tervisekaitse, tervise edendamise ja päevakava koostamise nõuded” 1. jaanuarist 2010 kehtinud nõuetele. Tuleb arvestada, et lapsed vajavad ruumi liikumiseks, mängimiseks ja muude arendavate tegevuste läbiviimiseks. Arvestusliku pindala hulka kuulub ka see ruum, mis jääb erinevate mööbliesemete alla. Pindala arvestamisel tuleb arvesse võtta ka ruumis asuvaid täiskasvanuid

(õpetaja, abiõpetaja, lapsehoidja Kui rühmal on mitu mänguruumi erinevateks tegevusteks, siis võetakse arvestuse aluseks nende kogupindala. Mängu- ja magamisruum võivad olla ühendatud, kuid sellisel juhul peab lapse kohta olema ruumis vähemalt 4 m², sest see tingib suurema mööblihulga ruumis, kuid lastel peab olema ruumi mängimiseks ja liikumiseks. Võimlemis- ja muusikasaali (või muu sobiva ruumi) pindalale nõudeid käesoleva määrusega ei kehtestata.

Tegemist ei ole uue nõudega. Samad pindalanõuded on sätestatud ka kehtivas määruses. Eelnõus on need nõuded esitatud selgemalt ja eristatuna, tuues eraldi välja ka õuelastehoiu ja -lasteaia puhul kehtiva nõude: vähemalt kaks ruutmeetrit põrandapinda iga lapse ja täiskasvanu kohta. Leevendus õuelastehoiu ja õuelasteaia puhul on selline, et ka ühendatud ruumide korral võib nendes olla ruumide pindala arvestusega kaks ruutmeetrit iga lapse ja täiskasvanu kohta. See on põhjendatav asjaoluga, et enamik õppe- ja kasvatustegvustest ja igapäevategvustest viivad seda tüüpi õppeasutused läbi õues. Selgem sõnastus aitab paremini mõista, millised nõuded kehtivad erinevate ruumikasutuse korraldustega asutustele ning toetab ühtlast tõlgendamist.

Eelnõu § 7 lõige 5 sätestatakse, et õppeasutuses, milles on samas tegevuskohas neli või enam rühma, peab olema saal või muu sobiv ruum, mida saab kasutada liikumis- ja muusikategevusteks või ühisüritusteks. Saal või muu sobiv ruum võib asuda ka õppeasutuse vahetus läheduses. Õppeasutustes on saal enamasti suurem ruum, mida kasutatakse erinevateks kogunemisteks või tegevusteks, mis vajavad rohkem ruumi või osalejaid. Vahetus läheduses tähendab selle määruse mõistes, et midagi on väga lähedal, ehk siis midagi asub üsna lühikese teekonna kaugusel. Näiteks spordisaal on õppeasutuse kõrval, aga ei asu samas hoones.

Saalid või ruumid, mida saab saalina kasutada (aatriumid, avarad koridorid vms) on vajalikud laste arengu toetamiseks, õppekava täitmiseks ning ruumide parimaks kasutamiseks. Suuremates õppeasutustes ei ole liikumis- ja muusikaõpetajal võimalik tegevuste läbiviimiseks vajaminevate vahenditega käia rühmaruumides. Muusika- ja võimlemisruumid on olulised, et täita õppeasutuse õppekava nõudeid, pakkudes parimat arendavat keskkonda muusika-, tantsu- ja liikumistegvuste läbiviimiseks. Saal võib olla ka vaheseinaga eraldatav, mis võimaldab ruumi kasutada paindlikult, võimaldades samal ajal toimuda mitmel erineval tegevusel. Näiteks võib samal ajal toimuda väiksemates gruppides muusika- ja liikumistegvusi. Saalide või analoogsete ruumide olemasolu võimaldab korraldada ühiseid üritusi ja tegevusi erinevate rühmade vahel, mis toetab laste sotsiaalset integreerumist ja üksteise tundmaõppimist.

Tegemist ei ole uue nõudega – ka kehtiv määrus sätestab, et nelja ja enama rühmaga õppeasutuses peab olema muusika- ja võimlemissaal. Eelnõus leevendatakse seda nõuet mitmes aspektis: lubatud on nii saal kui ka muu sobiv ruum, mida saab kasutada liikumis- ja muusikategevusteks või ühisüritusteks. Samuti ei pea see ruum asuma tingimata samas hoones, kus paiknevad rühmaruumid.

Eelnõu § 7 lõikes 6 sätestatakse, et kuni kolmeaastaste laste rühmaruumid ja liitrühmade, milles käivad kuni kolmeaastased lapsed, rühmaruumid ning saal peavad asuma hoone I korrusel. Käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud rühmaruumid ja saal võivad asuda ka hoone II korrusel, kui neis rühmades on kuni 10 kuni kolmeaastast last ja saali kasutab korraga kuni 10 kuni kolmeaastast last. Rühmaruumid, mida kasutab liikumiskasutusega laps, peavad asuma hoone I korrusel. Hoone III korrusel võivad asuda 4–7 aastaste laste rühmad ning ühiskasutuses olevad ruumid.

Liikumisraskusega laps võib olla laps, kellel on füüsilised või motoorsed raskused, mis mõjutavad tema võimet liikuda või sooritada igapäevaseid liikumisülesandeid. Need raskused võivad olla tingitud erinevatest põhjustest, nagu arenguhäired, traumad või terviseprobleemid. Rühmaruumid ja saal peavad kahekorruselise õppeasutuse puhul asuma I või II korrusel. Kuni kolmeaastaste lastehoiu rühmaruumid ja liitrühmade, kus käivad kuni kolmeaastased lapsed, ruumid peavad asuma soovitatavalt I korrusel. Kuni kolmeaastaste laste ja liitrühmade rühmaruumid võivad asuda ka hoone II korrusel, kui neis rühmades on kuni 10 kuni kolmeaastast last ja saali kasutab korraga kuni 10 kuni kolmeaastast last. Selline leevendus määruses on Päästeametiga kooskõlastatud ja nende hinnangul on teine korrus sobilik siis kui kuni 3-aastaste laste arv jääb alla 10-ne lapse. Päästeamet on seisukohal, et alla 3 a lapsed ja liitrühmad asuvad esimesel korrusel, kuni 10 alla 3aastast last või liitrühma last võib paigutada teisele korrusele, kolmandale korrusele on lubatud paigutada üle 3 a lapsed. Väiksemate laste rühmaruumide asukoht madalamatel korrustel võimaldab kiiremat ja ohutumat evakuatsiooni hädaolukorras. Kuni kolmeaastased lapsed ja liikumisraskustega lapsed võivad vajada rohkem abi ja järelevalvet evakuatsiooni ajal, mistõttu on nende rühmaruumide paigutamine esimesele või teisele korrusele eriti oluline. Liikumisraskustega lapsed võivad vajada sagedast juurdepääsu eriruumidele ja töötajatele ning nende liikumine võib olla piiratud. Esimesel korrusel asuvad rühmaruumid muudavad juurdepääsu lihtsamaks ja turvalisemaks. 4–7-aastased on üldiselt võimelised treppe ohutumat kasutama ja suudavad paremini iseseisvalt liikuda. Nende rühmaruumide asukoht kõrgematel korrustel on vastuvõetav, kuna nad on füüsiliselt võimekamad ja saavad aru ohutusnõuetest. Saalide asukoht madalamatel korrustel võimaldab lihtsat juurdepääsu kõikidele rühmadele ning vähendab vajadust liigse treppide kasutamise järele. Ruumide paigutuse nõuded on kehtestatud, et tagada laste ohutus ja heaolu, arvestades nende vanusest ja erivajadustest tulenevaid erisusi. Paigutades rühmaruumid ja tegevusalad vastavalt laste vanusele, arvule ja võimekusele, saab luua turvalise ja toetava keskkonna, mis soodustab laste optimaalset arengut ja õppimist. Muud ruumid, kus liiguvad peamiselt täiskasvanud (köök, kontoriruumid, abiruumid) võivad asuda kolmandal korrusel, kuna seal olevad täiskasvanud (köögitöötajad ja juhtkond) on suutelised evakuatsiooni ajal kiiremini reageerima ja majast väljuma ning selle juures saavad abistada ka kõrgematel korrustel paiknevaid lapsi ruumidest väljumisel.

Tegemist ei ole uute nõuetega, kehtivas määruses sätestatud korrusekasutuse põhimõtted on eelnõus säilinud, kuid neid on muudetud paindlikumaks koostöös Päästeametiga. Eelnõuga võimaldatakse väiksema arvuga kuni 3-aastaste laste rühmade ning liitrühmade paiknemine teisel korrusel, samuti üle 3-aastaste laste rühmade paiknemine kolmandal korrusel, tingimusel et on tagatud kõik tuleohutus-, evakuatsiooni- ja väljapääsuteedele kehtestatud nõuded. Muudatuse eesmärk on suurendada ruumilist paindlikkust, säilitades samas laste turvalisuse ja ohutuse kui esmase prioriteedi.

Eelnõu § 7 lõikes 7 sätestatakse, et õppeköögi olemasolul peavad toidu valmistamiseks olema vajalikud seadmed ja sisustus, mille paigutus ruumis võimaldab tagada ohutuse toidu valmistamisel ja toidu valmistamise, mis on ohutu. Õppeköök ei ole koht lastele toidu valmistamiseks. Õppeköök on spetsiaalne ruum, kus lapsed saavad õppida toiduvalmistamise ja toiduainete käitlemise põhitõdesid. Selle eesmärk on arendada laste praktilisi oskusi, sealhulgas käelisi oskusi, toiduvalmistamise ja tervisliku toitumise alaseid teadmisi. Samuti toetab õppeköök laste iseseisvuse, loovuse ja koostööoskuste arendamist. Tavaliselt tehakse õppeköögis lihtsaid ja laste vanusele sobivaid retsepte, mis võimaldavad lastel ise proovida toidu ettevalmistamist ja samal ajal õppida ohutust köögis. Õppeköögis saadud kogemused aitavad kaasa laste üldisele arengule ja toovad sisse ka lõbusa ja praktilise aspekti igapäevaelu oskustesse. Kui lastehoius või lasteaias on õppeköök, kus töötajad käivad koos lastega tegevusi

läbi viimas, siis peab see olema turvaline. Õppeköögi seadmed ja sisustus peavad olema paigutatud nii, et need tagavad laste turvalisuse, hügieeni ja tõhusa õppimise. Tööpindade puhul tuleb arvestada laste kasvuga. See aitab lastele õpetada ohutuid ja tervislikke toiduvalmistamise harjumusi, samal ajal minimeerides riske, mis võivad kaasneda köögis töötamisega. Nõuetekohane paigutus ja sobiv varustus loovad tingimused, kus lapsed saavad turvaliselt ja tõhusalt õppida toidu valmistamist ning arendada oma oskusi.

Tegemist on uue nõudega. Määruses kasutatav termin „õppekööök“ on uus ja esmakordselt määratletud käesolevas eelnõus. Tegemist ei ole kohustusliku nõudega, säte kehtib vaid juhul, kui õppeasutuses on õppekööök olemas ning reguleerib selle sisustuse ja kasutamise põhimõtteid laste ohutuse ja õppe eesmärgil. Seega ei too kaasa õppeasutusele ega pidajale uusi kohustusi. Õppeköögi regulatsiooni eesmärk on tagada, et olemasolev õppekööök oleks kasutusel viisil, mis toetab laste praktiliste oskuste arengut, arvestades samal ajal ohutuse ja hügieeni nõudeid. Kuna tegevused õppeköögis hõlmavad toiduainete käsitlemist ja lihtsate toitade valmistamist, on oluline, et keskkond oleks lapse arengutasemele vastav, turvaline ja õppimist toetav.

Eelnõu § 7 lõikes 8 sätestatakse, et õppeasutuses, milles on samas tegevuskohas vähem kui neli rühma, on lubatud tahkekütusel töötav ahi, kamin, pliit või muu küttekolde. Küttekolde suu ei tohi asuda rühmaruumis. Küttekolde peab olema köetud vähemalt kaks tundi enne laste saabumist. Igas ruumis, kus on küttesüsteemi osi, peab olema suitsuandur ja vingugaasiandur. Siin on esitatud juba varasemates määrustes kehtinud nõue, mille kohaselt on ühe- kuni kaheühmalises lasteasutuses lubatud kasutada ahikütet tingimusel, et küttekolde suu ei asu rühmaruumis ja ahjud on 2 tundi enne lasteasutuse töö algust köetud, et vältida põlemisgaaside ja vingugaasi sattumist ruumidesse. Antud määruse kontekstis on muudetud nõue kehtivaks õppeasutustele, milles on vähem kui neli rühma, kuna selle määruse kontekstis kehtestatakse erisused õppeasutuste kohta, milles on vähem kui neli rühma. Ahikütte puhul on alati olemas teatud tulekahju oht, eriti kui küttekolde asub ruumis, kus lapsed viibivad. Kui küttekolde suu ei asu rühmaruumis, vähendatakse riski, et lapsed pääsevad ahjule ligi või tekib ohtlik olukord, kus tuli või sädemed võivad süüdata kergestisüttivaid materjale. Kui ahju köetakse ruumis, kus lapsed viibivad, võib küttekolde kuumeneda ohtlikult kõrgele temperatuurile. Sellega kaasneb oht, et lapsed võivad end tahtmatult põletada, kui nad satuvad ahju lähedale. Ahju kuumenedes on oluline, et ruum oleks lastele turvaline, mistõttu küttekolde suu asukoht rühmaruumist eemal on hädavajalik. Ahju kütmisel võib tekkida suitsu ja tahma, mis võib mõjutada õhukvaliteeti. Kui küttekolde asub väljaspool rühmaruumi ja ahju köetakse enne laste saabumist, vähendatakse oluliselt võimalust, et lapsed puutuvad kokku suitsu, tahma või muude kahjulike ainete jääkidega, mis võivad tekkida kütmise ajal. Ahiküttega varustatud õppeasutuses on küttekolde suu asukoha ja kütmisaja kohta seatud tingimused selleks, et tagada laste turvalisus ja tervis. Küttekolde hoidmine rühmaruumist eemal vähendab tulekahju ja põletuste riski, samas kui ahjude varajane kütmine aitab säilitada ruumis tervislikku ja mugavat keskkonda laste saabumise ajaks. Nende meetmete järgimine on oluline laste igakülgse kaitse tagamiseks. Ahjuküttega õppeasutustes on oluline igas ahjuga köetavas ruumis ja ruumides, kus on küttesüsteemi osi, lisaks suitsuandurile ka vingugaasianduri olemasolu. Tuleohutuse seaduse § 32 lõige 3¹ sätestab, et kui elamus või korteris on tahkekütusel töötav küttesüsteem, peab omanik elamu või korteri varustama peale autonoomse tulekahjusignalisatsioonanduri ka vähemalt ühe autonoomse vingugaasianduriga. Kui eelmises lauses nimetatata hoones või hoone osas on tahkekütusel töötav küttesüsteem, peab omanik sellise hoone või hoone osa varustama vähemalt ühe nõuetekohaselt paigaldatud autonoomse vingugaasianduriga. Kuna vingugaas on õhust raskem ja seetõttu koguneb esmalt põranda lähedale on ohustatud eelkõige lapsed, kes lisaks oma väikesele kehakaalule veedavad ka palju aega põrandal mängides või on ka lihtsalt oma kasvu tõttu põrandale nii palju lähemal, et võivad saada vingugaasimürgituse

enne kui täiskasvanu üldse oma tervises muutusi tunnetab. Seega on oluline, et vingugaasiandurid oleks igas ruumis, mida läbib küttesüsteem kuna igast küttesüsteemi osast võib lekkida vingugaasi. Tuleohutusseaduse § 7 lõige 1 sätestab, et küttesüsteem koosneb kütteseadmest, ühenduslõõrist ja korstnast ning muudest selle olulistest osadest.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Kui seni oli küttekolde olemasolu lubatud üksnes ühe- või kaheühmalistes õppeasutustes, siis eelnõuga laiendatakse see võimalus õppeasutustele, milles on vähem kui neli rühma, arvestades väiksemamahuliste asutuste vajadusi ja piirkondlikke eripärasid. Uueks täienduseks on nõue paigaldada lisaks suitsuandurile ka vingugaasiandur, kui õppeasutuses kasutatakse küttekollet. See muudatus tuleneb soovist tugevdada laste ja töötajate turvalisust, arvestades, et vingugaas on lõhnatu ja nähtamatu, kuid tervisele ja elule äärmiselt ohtlik. Anduri paigaldamisega kaasnev kulu on minimaalne, ent mõju ohutusele on märkimisväärt, aidates ennetada raskeid õnnetusjuhtumeid ning toetades üldist riskiennetuse põhimõtet lasteasutustes. Seega on tegemist põhjendatud ja proportsionaalse täiendusega.

§ 8. Nõuded ruumide viimistlusele

Eelnõu § 8 lõige 1 sätestab, et põrand peab olema konarusteta ning ei tohi olla libe. Nõue on vajalik selleks, et vähendada põrand olla komistamisohtu. Lapsed on väga aktiivsed ja sageli ei pruugi nad keskenduda sellele, kuhu nad astuvad. Kui põrandal on oht komistada (näiteks ebatasased pinnad, lahtised vaibad, väljaulatuvad esemed), võib laps kergesti kukkuda ja vigastada saada. Säte on oluline ka pidades silmas asjaolu, et lastehoius ja lasteaias võib olla liikumispuudega lapsi.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 8 lõige 2 sätestab, et hügieeniruumi seinad peavad olema vähemalt 1,5 meetri kõrguseni kaetud niiskuskindla, kergesti puhastatava ja desinfitseeritava materjaliga. Nõue tuleneb asjaolust, et nimetatud pinnad on õppeasutuses paljude laste poolt tihedas kasutuses ja peavad olema ohutud ja kergesti puhastatavad ning pidama vastu sagedasele puhastamisele. Kuna lapsed käsi pestes kipuvad ka kätega vett pritsima, siis niiskuskindel pind tagab, et viimistlusmaterjali alla ei kogune liigset niiskust, mis võib tekitada tervisele ohtlikku hallitust.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 8 lõige 3 sätestab, et õppeasutuse ruumide seinad, ukSED ja põrandad ja terrassid peavad olema üldjuhul viimistletud matilt, olema kergesti hooldatavad, desinfitseeritavad. Siseviimistluseks kasutatud materjalid peavad olema tervisele ohutud ning vastama tootja poolt ettenähtud kasutusotstarbele. Ruumide ja terrassi põrandapind peab olema kergesti puhastatav, sh pestav ja vajadusel desinfitseeritav (nakkusohu vähendamiseks ja vältimiseks). See nõue ei ole uus ja on pisut erinevas sõnastuses ka seni kehtivates nõuetes. Nõue tuleneb asjaolust, et nimetatud pinnas on õppeasutuses paljude laste poolt tihedas kasutuses ja peavad olema ohutud ja kergesti puhastatavad ning pidama vastu sagedasele puhastamisele. Siseviimistluseks kasutatud materjalid peavad olema tervisele ohutud ning vastama tootja poolt ettenähtud kasutusotstarbele. Pinnad tuleb viimistleda mitteläikivaks, kuna akendest õppeasutuse ruumidesse paistev ere päikesevalgus võib seintel peegeldudes tekitada pimestamise efekti, mille puhul laps ei suuda näha teele jäävaid takistusi ning neist ohutult mööduda või õppetegevuse korral joonistada, lugeda või kirjutada, kuna valgus peegeldub silma. Oluline on, et seintel, ustel ja põrandatel oleks kasutatud vastupidavaid materjale, mis pideval puhastamisel, puudutamisel käimisel kuluksid võimalikult vähe ja ei eritaks õhku liigset tolmu,

mikroplasti või tervisele ohtlike peenosakesi ja kemikaale Samuti on oluline, et need lihtsalt ei praguneks, kuna pragudesse võib kergesti tekkida hallitus. Siseviimistluseks kasutatavatest sünteetilisest materjalidest võib eralduda siseõhku lenduvaid orgaanilisi ühendeid ja ohtlikke gaase ning sisekujundaja ja arhitekt peavad seda arvestama ruumide kujundamisel ning valima tervisele ohutud ja tootja poolt ettenähtud kasutusotstarbele vastavad materjalid. Lisaks tuleb siseviimistluses kasutada tuleohutuse nõuetele vastavaid mittesüttivaid materjale.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 8 lõige 4 sätestab, et rühmaruumides peavad elektripistikupesad olema lapsekindlad või asuma lapsele kättesaamatul kõrgusel.

Elektripistikupesad, mis pole lapsekindlad, kujutavad endast tõsist ohtu väikestele lastele, kes võivad uudishimust torgata esemeid pistikupesadesse, põhjustades elektrilööke. Elektrilöögid võivad põhjustada tõsiseid vigastusi, sealhulgas põletusi, südame rütmihäireid või isegi surma. Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

§ 9. Nõuded hügieeniruumidele

Eelnõu § 9 lõige 1 sätestab, et laps peab saama pesta käsi voolava sooja veega enne sööki, pärast tualeti kasutamist, pärast õuest tulekut ning kui käed määrduvad. Ühe rühma kasutuses olevates ruumides peab olema vähemalt üks valamu täiskasvanutele. Õppeasutuse töötajatele peab olema tagatud võimalus käte desinfitseerimiseks.

Lapse kätepesu korraldatakse enne sööki, pärast tualeti kasutamist, pärast õuest tulekut ning kui käed määrduvad. Selle sätte eesmärgiks on eelkõige nakkushaiguste ennetamine ja hügieeniharjumuste kujundamine, nimelt laste käte pesemine aitab ennetada nn „mustade käte haigusi“. Uuringutega on kindlaks tehtud, et kontaktiga levivad nakkused ja suur hulk piisknakkusi levivad peamiselt käte kaudu. Laste käed määrduvad ja saastuvad mikroorganismidega kiiresti, sest lapsed omandavad kogemusi kompimise ja proovimise teel. Käte pesemine on oluline, sest eemaldab suurema hulga pisikuid ja samuti eoseid. Laste kätepesu peab korraldama vähemalt pärast lasteaeda saabumist, enne sööki ja iga kord, kui käed määrduvad, sealhulgas alati pärast tualeti kasutamist ja õuest tulekut. Laps peab saama pesta käsi voolava sooja veega. Sooja vee alla on mõeldud käte ja duši all pesemiseks vett temperatuuriga vahemikus 35–40 °C. Oluline on, et laps saab käsi pesta sooja veega, mis on piisava, kuid mitte liiga kõrge temperatuuriga. Ühe rühma kasutuses olevates ruumides (mitte tingimata hügieeniruumis) peab olema valamu täiskasvanule. Seda eelkõige situatsioonis, kus juhul, kui mõni laps peaks haigestuma, oleks välditud laste valamute saastumine võimaliku nakkusohtliku materjaliga (uriin, okse, väljaheited) ning lapsega tegeleva täiskasvanul oleks võimalik käsi pesta ja desinfitseerida ilma laste valamutes võimalikku saastust tekitamata. Lisaks on tähtis täiskasvanu valamute tööhutuse vaatest, et töötajatel oleks võimalik ka õppevahendeid või oma käsi pesta ergonomilises asendis. Valamu peab asetsema rühma kasutuses olevates ruumides, et vähendada võimalust kus üks või mitu lastega tegelevat töötajat peavad korraga väljuma rühma ruumidest nii, et lapsed jäävad järelevalveta.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Regulatsiooni on paindlikumaks muudetud seeläbi, et täiskasvanute valamute ei pruugi olla hügieeniruumis, vaid rühma kasutuses olevates ruumides peab olema vähemalt üks valamu täiskasvanutele.

Eelnõu § 9 lõige 2 sätestab, et kuni kolmeaastaste laste rühma hügieeniruumis peab olema:
1) vähemalt kaks väikelastele sobiva või sobivaks kohandatud kõrgusega kätepesuvalamut;

- 2) sobival arvul väikelaste tualetipotte ning koht nende hoiustamiseks;
- 3) võimalus väikelaste tualetipottide pesemiseks, kuid seda mitte väikelaste kätepesuvalamutes
- 4) laste WC-pott või suur WC-pott, mis on astmelaua ja sobiva prill-lauaga, kohandatud lastele kasutuseks;
- 5) alusvanniga käsidušš.

Kuna lapsed ei ole kuni 2. eluaastani alati võimelised kontrollima ja valitsema urineerimisvajadust, mille määravad neuroloogilised signaalid, siis ei suuda lapsed eriti magamast tõustes või õuest tulles kannatlikult järjekorras oodata, mistõttu on väikelastele vajalik oma pott. Tualetipoti olemasolu lisaks väikelaste pottidele on oluline nende laste puhul, kes kodus kasutavad tualetipotti ning on sellega juba harjunud. Kindlasti peab olema ka koht laste pottide hoidmiseks. Nõuete paindlikumaks muutumine on ka asjaolu, et lubatud on ka sobiva kõrgusega kohandatud kätepesuvalamu. Lubame kasutada ka sobivaks kohandatud kõrgusega kätepesuvalamut, kuna eesmärk ei ole rangelt nõuda tehases toodetud või spetsiaalselt lasteaiale valmistatud valamut, vaid tagada lastele tegelik ligipääs hügieenile vastavalt nende kasvule ja arengutasemele. Kohandatud lahendused (nt astmepingid, madalamale paigaldatud standardvalamud) võimaldavad paindlikku ja vajaduspõhist lähenemist, eriti väiksemates asutustes või olemasoleva hoone piirangute korral. Oluline on, et laps saab iseseisvalt ja ohutult käsi pesta. Samuti ei nõuta eelnõu järgi erivalamu olemasolu, küll aga peab olema tagatud võimalus väikelaste tualetipottide pesemiseks, kuid seda mitte väikelaste kätepesuvalamutes. Selleks võib kasutada kontaktivaba lahendust – näiteks käsidušši, eraldi valamut või muud sobivat võimalust, kuid vältima peab kontakti valamuga, kus lapsed pesevad käsi. Kontaktivabade kraanide ja seebidosaatoreite kasutamine on soovitatav võimalus, mis aitab kaasa parema kätehügieeni tagamisele ning vähendab nakkuste leviku riski. Tegemist on praktikas hästi toimiva lahendusega, mida õppeasutused võivad rakendada vastavalt oma võimalustele ja vajadustele.

Eelnõu § 9 lõige 3 sätestab, et 4–7-aastaste laste hügieeniruumis peab olema:

(3) Nelja- kuni seitsmeaastaste laste hügieeniruumis peab olema:

- 1) vähemalt üks laste WC-pott kaheksa lapse kohta;
- 2) üks lastele sobiv kätepesuvalamu kaheksa lapse kohta;
- 3) alusvanniga käsidušš.

Sättes eeldatakse, et üle 3-aastased lapsed suudavad juba oma urineerimisvajadust kontrollida ning seega on mõistlik kasutada tualetipotte, mitte väikelaste potte, mille puhastamine iga kasutuskorra järel on aeganõudev ja tülikas. Samas peab olema vähemalt üks WC-pott kaheksa lapse kohta, et ooteaeg ei veniks lapse jaoks liiga pikaks.

Eelnõu § 9 lõige 4 sätestab, et lõikes 2 ja 3 nimetatud rühmade liitühma hügieeniruumis peab olema:

- 1) kuni kolmeaastastele lastele sobival arvul väikelaste tualetipotte ja koht nende hoiustamiseks;
- 2) vähemalt üks laste WC-pott kaheksa nelja- kuni seitsmeaastase lapse kohta;
- 3) võimalus väikelaste tualetipottide pesemiseks, kuid seda mitte väikelaste kätepesuvalamutes;
- 4) alusvanniga käsidušš.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Paindlikkust lisatud läbi selle, et ei nõuta erivalamu olemasolu, küll aga peab olema tagatud võimalus väikelaste tualetipottide pesemiseks, kuid seda mitte väikelaste kätepesuvalamutes.

Eelnõu § 9 lõige 5 sätestab, et kui hügieeniruumis on rohkem kui üks WC-pott, peavad need olema üksteisest vaheseintega eraldatud ja ustega.

Privaatsuse huvides peavad tualetipotid olema üksteisest vaheseinte ja ustega eraldatud, kuna üle kolmeaastased lapsed hakkavad just selles vanuses tundma rohkem huvi enda ja teiste privaatsete kehaosade suhtes ning seega peab olema välditud ebamugavustunde tekitamine loomulike vajaduste rahuldamise ajal.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 9 lõigetes 2–5 sätestatud nõuetega vastavusse viimiseks antakse aega kuni 01.09.2030. a, sest see aeg on antud ka kehtivas määruses.

§ 10. Nõuded einestamisruumile ja -alale

Eelnõu § 10 lõige 1 sätestab, et õppeasutusel võib laste jaoks olla einestamiseks kas eraldi einestamisruum või einestamisala osana rühmaruumist või õuelastehoiu- ja lasteaia puhul maa-alast. Einestamisruum ei pea olema eraldi ruum. Uuemates lasteaedades see küll sageli on eraldi ruum. Paljude lasteaedade puhul toimub toitlustamine rühmaruumis. Õuelastehoidude ja õuelasteaedade puhul õues. Nõuded kohalduvad nii einestamisruumidele kui einestamisaladele. Tegemist on vormiliselt uue nõudega, kuid sisuliselt tugineb see kehtivas määruses juba sätestatud põhimõtetele. Eelnõus kasutatav termin „einestamisruum“ on uus ja määratletud esmakordselt käesolevas määruses, kuid säte ei kehtesta kohustust sellise ruumi olemasoluks. See rakendub vaid juhul, kui õppeasutuses on einestamisruum olemas, ning reguleerib selle sisustuse ja kasutamise põhimõtteid tervislikkuse, ohutuse ja laste heaolu tagamise eesmärgil. Ka einestamisalaga seotud nõuded ei ole sisult uued, vaid koondavad ja täpsustavad kehtivas määruses juba esinevaid põhimõtteid.

Eelnõu § 10 lõige 2 sätestab, et einestamisruumi või -ala, selle asetus, suurus, sisseseade ning kasutatavad seadmed peavad võimaldama toitlustada söögiaegade jooksul kõiki õppeasutuse lapsi.

Einestamisruumi või -ala suurus, asetus, sisustus ja seadmed peavad olema sellised, et need võimaldaksid kõikide laste toitlustamist söögiaegadel tõhusalt, mugavalt ja turvaliselt. See tagab laste tervisliku toitumise, mugavuse ja sotsiaalse arengu ning võimaldab säilitada sujuvat ja järjepidevat päevakava õppeasutuses.

Eelnõu § 10 lõige 3 sätestab, et einestamisruum sisustatakse arvestades köögitüüpi, sööjate arvu ajaühikus, toitude serveerimisaegu ning toidu jaotussüsteeme.

Einestamisruumide või -alade sisustamine arvestades köögitüüpi, sööjate arvu, serveerimisaegu ja jaotussüsteeme tagab sujuva ja tõhusa toitlustuse õppeasutuses. Käesoleva sätte eesmärk on suunata õppeasutusi planeerima einestamisruumide või -alade sisustust tervikuna toimiva toitlustuskorralduse kontekstis. Sätte alusel tuleb arvestada mitmeid tegureid, näiteks, kas toit valmistatakse kohapeal või transporditakse mujalt (sh jaotuskööride kasutamine), sööjate arv ajaühikus, st kas süüakse korraga või mitmes vahetuses, toidu serveerimisviis – kas lapsed saavad toitu ise tõsta või on toit serveeritud portsjonitena, toidukordade ajakava ja logistika, mis mõjutab ruumikasutuse sujuvust ja hügieeni tagamist. Need tegurid mõjutavad ruumi sisustust, mööbli paigutust, töövoogude korraldust. Õppeasutusel on vabadus korraldada toitlustuslahendus vastavalt oma oludele, kuid käesolev säte aitab teadvustada, et sisustuse ja

korralduse planeerimine aitab kujundada sujuvat, hügieenilist ja lapse arengut toetavat einestamiskeskkonda.

Eelnõu § 10 lõige 4 sätestab, et einestamisruumis või -alal või selle läheduses peab olema lastele käte pesemiseks piisav hulk sobival kõrgusel paiknevaid valamuid. Valamud peavad olema varustatud sooja voolava veega, sobiva käte puhastus vahendiga ning hügieenilise käte kuivatamise võimalusega.

Einestamisruumi või -ala või selle läheduses olevad piisava arvu, sooja voolava vee, sobiva kätepuhastusvahendi ja hügieenilise käte kuivatamise võimalustega valamud on tähtsad laste tervise, hügieeni ja mugavuse tagamiseks. Oluline on, et lapsed saavad vajadusel käsi pesta, vähendades nakkushaiguste leviku riski, toetades hea hügieeniharjumuste kujundamist ja lihtsustades igapäevaelu toimimist õppeasutuses.

Eelnõu § 10 lõige 5 sätestab, et einestamisruumi või -ala sisseseade, sealhulgas söögilaud, toidu serveerimis- ja söömisvahendid ning serveerimisliin, peavad olema puhtad. Puhastamine ja vajaduse korral desinfitseerimine peab toimuma sagedusega, mis ei põhjusta toidu ning toiduga kokkupuutuvate materjalide ja esemete saastumist, ei halvenda toidu omadusi ega ohusta inimese tervist.

Õppeasutuses on einestamisruumi või -ala sisseseade, sealhulgas söögilaudade, toidu serveerimis- ja söömisvahendite ning serveerimisliinide puhastamine ja vajaduse korral desinfitseerimine oluline toidu ohutuse tagamiseks ning toidutekkeliste nakkushaiguste vältimiseks.

Eelnõu § 10 lõige 6 sätestab, et kui einestamine toimub regulaarselt õues, siis peab selleks olema eraldi einestamisala, kus peab olema tagatud igale lapsele istumisvõimalus laua taga ning hügieenilised tingimused toidu serveerimiseks.

Säte puudutab eelkõige neid õppeasutusi, kus einestamine toimub õues regulaarselt ja igapäevaselt, näiteks õuelastehoius või -lasteaias, või juhul, kui tavapärane lasteaiateenus on korraldatud viisil, kus kõik toidukorrad toimuvad pikema perioodi vältel õues (nt maist septembrini). Sellisel juhul peavad olema tagatud einestamisala nõuded – igale lapsele istumisvõimalus laua taga ning hügieenilised tingimused toidu serveerimiseks. Kui aga õues einestamine toimub vaid harva, näiteks üksikutel päevadel, projektipõhiste tegevuste või ürituste raames, ei kohaldu eraldi einestamisala nõue. Sellistes olukordades on ajutise toitlustamise puhul arvestatud ka sobiva toiduvalikuga ning tegemist ei ole regulaarse korraldusega, mille puhul oleks vajalik püsiv infrastruktuur.

§ 11. Nõuded ruumide sisustusele ja vahenditele

Eelnõu § 11 lõige 1 sätestab, et ruumide sisustus ja vahendid peavad olema ohutud, kergesti puhastatavad ja desinfitseeritavad ning vastama laste vanusele ja arvule rühmas.

Sisustuse ja vahendite all on peetud silmas näiteks mööblit, mängu- ja võimlemisvahendeid, sanitaarseadmeid aga ka ukseid, aknaid, põrandaid jm. Õppeasutuse ruumide sisustuse puhul on oluline tagada laste ohutus, hügieen ja vajadustele vastavus. Ohutu ja sobiv sisustus loob lastele rahuliku, turvalise ja arendava keskkonna. Kuna suure hulga lastega kokkupuutel kipub mööbel kergesti määrduma, sest lapsed avastavad maailma suurel määral ka kompimise teel ning näiteks joonistamisel ja meisterdamisel ei ole peenmotoorika veel lõpuni välja arenenud, siis on oluline, et oleks tagatud ruumide sisustuse puhastamise ja desinfitseerimise võimalus.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 11 lõige 2 sätestab, et riietusruum varustatakse istmete, riidekappide või nagidega laste üleriie ja vahetusriiete paigutamiseks.

Õppeasutuses käivad lapsed vajavad kohta, kus hoida oma üleriideid ja vahetusriideid. Riidekapid või nagid aitavad lastel hoida oma riideid korras ja eristada oma asju teiste laste riietest. Vastavalt õppeasutuse ruumide eripärale ja paigutusele on igal lapsel oma riidekapp, nagi(d) või mõlemad.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 11 lõige 3 sätestab, et tagada tuleb võimalus laste välisriiete ja -jalanõude kuivatamiseks.

Õppeasutuses veedetakse võimalikult palju aega värskes õhus, arvestades küll selle juures ilmastikutingimusi, kuid riided võivad saada märjaks või mustaks. Laste märjaks saanud või pestud riided on vaja kiiresti kuivaks saada, eriti kui lapsel pole vahetusriideid kojuminekuks. Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 11 lõige 4 sätestab, et lapsel peab olema kasvule vastav tool ja koht laua taga.

Laua taga toimub õppeasutuses päeva jooksul mitmeid tegevusi (söömine, joonistamine jm). Igal lapsel peab olema olemas kasvule vastav tool ja koht laua taga, kuid need ei pea olema pidevalt rühmaruumis välja pandud või statsionaarselt paigutatud. Oluline on, et õppe- ja kasvatustegevuste või einestamise ajaks oleks igale lapsele vajadusel võimalik koht laua taga tagada.

See lähenemine võimaldab säilitada paindliku ja lapse arengut toetava ruumikasutuse, kus rühmas on piisavalt võimalusi liikumiseks, mänguks ja väikestes gruppides tegutsemiseks, ilma et see tähendaks loobumist igale lapsele sobiva töökoha pakkumisest siis, kui see on vajalik. Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 11 lõige 5 sätestab, et lapsel peab olema eale ja kasvule vastav päevane ergonoomiliselt sobiv hügieeniline puhkamiskoht või voodi. Käesoleva määruse § 18 lõige 2 punkt 3 kohaselt võimaldatakse kuni kolme aasta vanusele lapsele üldjuhul kuni kaks tundi päevast puhkeaega valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel. 4–7 aastastele lastele peab olema tagatud päevas üldjuhul kuni üks tund puhkeaega valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel. Sellest tulenevalt võib puhkamiskoht olla voodi (kui laps vajab päevast und) või muu koht vaikselt tegevuseks. Puhkamiskoht on üldisem väljend, mis hõlmab hügieenilist puhkekohta (teisaldatav magamisraam vms) ka lastele, kes ei maga, aga vajavad puhkeaega. Voodi või puhkamiskoht aitab tagada, et lapsed saavad vajaliku puhkuse ja lõõgastuse, mis on oluline nende üldise arengu ja heaolu jaoks. Igal lapsel on oma unepotentsiaal ja vajadus puhata. Võimaldades individuaalse puhkekoha, saab lasteaed arvestada iga lapse unerežiimi ja vajadustega, pakkudes seeläbi paremat hoolt ja toetust.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Oleme muutnud regulatsiooni paindlikumaks, eemaldades nõude, et voodil peab olema kõva põhi. Sättesse on lisatud voodi asenduseks ka puhkamiskoht, kuna päevkava võimaldab puhkeaja kasutuses paindlikkust.

Eelnõu § 11 lõige 6 sätestab, et igal lapsel on magamiseks ainult tema kasutatav voodipesu. Voodipesu vahetatakse regulaarselt vastavalt määrdumisele, kuid mitte harvem kui üks kord iga kümne kasutuspäeva järel.

Käesolevas sätestab, et lapsele on õppeasutuses tagatud päevane puhkeaeg valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel. Seega sõltub voodipesu vajadus sellest, kuidas laps puhkeaega veedab. Kui lapsevanemaga on kokku lepitud, et laps ei maga vaid kasutab puhkeaega rahulikuks tegevuseks ilma voodisse minemata, siis ei ole voodipesu vajalik. Voodipesu ei ole nimeline, pärast pesu võib voodipesu minna ringlusesse. Antud sättes on silmas peetud, et kui laps magab lõuna ajal, siis on tal oma voodi või magamiskoht, kus on igapäevaselt just tema poolt kasutatav voodipesu. Tema voodis ei maga mõnel päeval teine laps. Kui on vajadus voodeid vahetada, vahetatakse ka voodipesu. Kasutatud voodipesu vahetatakse regulaarselt, kui see on määrdunud. Ilma nähtavate määrdumistunnusteta voodipesu tuleb hügieenilisuse huvides vahetada igal juhul vähemalt üks kord iga kümne kasutuspäeva tagant.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Täpsustatud on, et voodipesu ja käterätikuid vahetatakse kasutuspäevade, mitte kalendripäevade alusel.

Eelnõu § 11 lõige 7 sätestab, et kui kasutusel on riidest käterätikud, siis need on personaalsed ja vahetatakse regulaarselt vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord iga kümne kasutuspäeva järel. Kui kasutusel on riidest käterätikud, siis tuleb hügieenilisuse huvides vahetada igal juhul vähemalt üks kord iga kümne kasutuspäeva tagant.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Täpsustatud on, et voodipesu ja käterätikuid vahetatakse kasutuspäevade, mitte kalendripäevade alusel.

Eelnõu § 11 lõige 8 sätestab, et kaitseks otsese päikesevalguse ja soojuskiirguse eest peavad magamis- ja mänguruumi päikesepoolsed aknad olema varustatud valgust reguleeriva ohutu kattega.

Otsene päikesevalgus võib kiiresti soojendada ruumi, põhjustades ebamugavust ja ülekuumenemist. Lapsed on eriti tundlikud kuumuse suhtes, mis võib põhjustada vedelikupuudust, väsimust ja kuumarabanduse ohtu. Valgust reguleerivad katted aitavad hoida ruumi temperatuuri stabiilsemana.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 11 lõige 9 sätestab, et õppeasutuses kasutatakse mängu- ja spordivahendeid, mille konstruktsioon, mõõtmed ja pindade viimistlus vastavad lapse eale ja kasvule. Spordivahendeid kontrollitakse tootja juhendite kohaselt, vastavalt õppeasutuse riskianalüüsile. Õppeasutuse töötaja peab jälgima laste ohutust vahendite kasutamisel.

Õppeasutus on koht, kus lapsed veedavad suure osa oma päevast. Nõuetekohased mängu- ja võimlemisvahendid on otseselt seotud laste ohutusega. Mängu ja võimlemisvahendid, mille mõõtmed ja pindade viimistlus vastavad lapse eale ja kasvule ning mille korrasolekut kontrollitakse regulaarselt, vähendavad õnnetusjuhtumite riski, nagu libisemised, kukkumised või vigastused, mis võivad tuleneda nõuetele mittevastavusest või sellest, et vahendid on katki. Siinkohal on oluline rõhutada, et suur roll ja vastutus on lastega igapäevaselt töötavatel õppeasutuse töötajatel. Õppeasutuse töötajad on vastutavad ohutuse eest vahendite kasutamisel,

seega peavad nad lapsi juhendama ja jälgima. Ainult nõuetele vastav vahend ei taga lapse turvalisust, seda peab ka õigesti kasutama ja vältima ülekoormust.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 11 lõige 10 sätestab, et mängu- ja spordivahendid peavad olema terved ning neid tuleb puhastada vastavalt määrumisele. Eakohased ja terved mänguasjad pakuvad lastele sobivaid väljakutseid ja toetavad nende arengut vastavalt vanusele. Need aitavad arendada mootorseid oskusi, kognitiivseid võimeid ja sotsiaalset suhtlemist. Mänguasjade eakohasus, terviklikkus ja regulaarne puhastamine on hädavajalikud laste turvalisuse, tervise ja arengu tagamiseks õppeasutuses. Need meetmed aitavad vähendada vigastuste ja haiguste riski, pakkudes samas stimuleerivat ja positiivset mängukeskkonda, mis toetab laste õppimist ja heaolu.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 11 lõige 11 sätestab, et õppeasutuse töötajatele peab olema loodud võimalus hoida oma isiklikke asju lastele kättesaamatus kohas.

Tegemist on küll uue, aga siiski eelnevalt kehtinud nõudeid täpsustava nõudega, mille eesmärk on eelkõige laste turvalisuse tagamine. Õppeasutuse töötajatel peab olema võimalus hoida oma isiklikke esemeid lastele kättesaamatus kohas, et ennetada olukordi, kus lapsed võivad juhuslikult sattuda kokku potentsiaalselt ohtlike või sobimatute esemetega. Isiklike asjade, nagu ravimid, pipragaas või muud potentsiaalselt ohtlikud esemed, hoidmine eemal lastele kergesti ligipääsetavatest kohtadest, vähendab riski, et lapsed saavad juhuslikult nendele esemetega kokku puutuda, mis omakorda aitab vältida võimalikke õnnetusi või väärkasutust. Kuigi põhimõte on kehtinud ka varasemalt, on vajadus selle selgeks sõnastamiseks kasvanud seoses sellega, et tänapäeval võib töötajatel olla kaasas laiem valik esemeid, mis võivad kujutada ohtu laste turvalisusele. Näiteks kantakse kaasas ravimeid (sh retseptiravimid või valuvaigistid), pipragaas või isikukaitsevahendeid, nikotiinitooted (nt e-sigaretid, nikotiinipadjad) või muud.

Nõude täitmine ei too asutusele kaasa täiendavaid kulusid, vaid eeldab töötajate teadlikkust ja õppeasutuse korralduslikku tähelepanu, näiteks suletavate kappide, kindla hoiukoha või personali riietusruumi olemasolu. Tegemist on lihtsa, kuid olulise sammuga, mis aitab vähendada lastega seotud riskikäitumise võimalust ning loob ohutuma igapäevase kasvukeskkonna.

§ 12. Nõuded ruumide korrashoiule

Eelnõu § 12 lõige 1 sätestab, et õppeasutuses peab olema tagatud ja ruumide korrapärane puhastamine.

Õppeasutus on koht, kus lapsed veedavad suure osa oma päevast. Hoonete ja ruumide korrashoid on otseselt seotud laste ohutusega. Korralikult hooldatud hooned ja ruumid vähendavad õnnetusjuhtumite riski, nagu libisemised, kukkumised või vigastused, mis võivad tuleneda katkistest seadmetest, mööblist või halvast infrastruktuurist. Regulaarne puhastamine aitab vähendada nakkushaiguste leviku ohtu ning vähendab tolmuallergiaga lastel allergiast tingitud vaevusi.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 12 lõige 2 sätestab, et Ruumide, sisustuse ja pindade puhastamisel kasutatakse kemikaaliseaduse, biotsiidiseaduse ja teiste asjakohaste õigusaktide nõuetele vastavaid puhastus-, desinfitseerimis- ja pesuaineid ning -vahendeid vastavalt kasutusjuhendile. Õppeasutustes viibivad väikesed lapsed, kelle immuunsüsteem võib olla vähem arenenud kui täiskasvanutel, muutes nad vastuvõtlikumaks nakkustele ja kemikaalide mõjule. Seetõttu on oluline, et puhastus- ja desinfitseerimisvahendid oleksid kasutamiseks heakskiidetud ning kasutamine toimuks vastavalt tootja poolt ettenähtud juhiste. Kemikaaliseaduse ja biotsiidiseaduse nõuetele vastavad tooted on läbinud range kontrolli ja testimise, et tagada nende tõhusus ja võimalikult suur ohutus juhendijärgsel kasutamisel, vähendades terviseohte.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 12 lõige 3 sätestab, et puhastamiseks kasutatavaid seadmeid, puhastusvahendeid ja -aineid ning teisi kemikaale tuleb hoida lastele kättesaamatus kohas. Paljud puhastusvahendid ja kemikaalid sisaldavad aineid, mis võivad olla lastele ohtlikud, kui neid valesti käsitseda või sisse hingata. Lastele kättesaamatu koht tagab, et need ained on turvaliselt ja ohutult hoitud, vähendades riski, et lapsed nendega kokku puutuvad.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Eelnõus on nõue esitatud selgemalt ja paindlikumalt: ei nõuta eraldi ruumi või lukustatava kapi olemasolu, vaid jäetakse ruumiline korraldus asutuse otsustada, eeldusel, et puhastusvahendite ja kemikaalide hoiustamine välistab laste juurdepääsu.

§ 13. Nõuded ruumide sisekliimale

Eelnõu § 13 lõige 1 sätestab, et õppeasutuse ruumides peab olema loomulik valgustus, välja arvatud hügieeniruumides, keldrikorrusel asuvates riietusruumides ja abiruumides. Abiruumide all peetakse käesoleva määruse tähenduses silmas õppeasutuse tegevusega seotud lisaruumi, mis ei ole ette nähtud laste või õppurite viibimiseks, õppetegevuseks ega õpetajate tööks. Näiteks lasteaias võivad abiruumideks olla pesuruumid, koristus- ja majapidamisvahendite hoidmise ruumid, kostüümiladu, pesuhoiuruumid, samuti muud ruumid, kus hoitakse asutuse igapäevaseks toimimiseks vajalikke tarvikuid või varustust. Abiruumide arv, otstarve ja paiknemine võivad varieeruda sõltuvalt asutuse suurusest ja eripärast. Määrus ei kehtesta konkreetseid nõudeid abiruumide loomuliku valgustuse kohta, kuna need ruumid ei ole kavandatud regulaarseks ega pikemaajaliseks viibimiseks. Selliste ruumide projekteerimisel ja väljaehitamisel lähtutakse üldisest hea ehitustava põhimõttest. Klaasitud pinna ja põranda suhete puhul peaks jälgima, et ruumides on küllaldane loomulik valgustus. Loomuliku valgustuse nõuete puhul lähtuda standardist EVS 894 „Loomulik valgustus elu- ja bürooruumides“. Määruse eelnõus ei ole standardile viidatud, kuid järgides head ehitustava, saab projekteerimis- jm ehitamisprotsessides juhendada viidatud standardi nõuetest).

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 13 lõige 2 sätestab, et kõikides ruumides peab olema tehisvalgustus.

Õppeasutuses võivad lapsed ja töötajad viibida ka hommikul vara, õhtul hilja või pimedatel talvekuudel, kui loomulikku valgust on vähe või üldse mitte. Tehisvalgustus tagab piisava valgustatuse kogu päeva. Hästi valgustatud ruumid võimaldavad lastel ja töötajatel näha selgelt oma ümbrust ja takistusi, vähendades vigastuste riski. Looduslik valgus ei ole alati piisav, eriti hoonetes, kus aknaid on vähe või kus ruumide paigutus ei võimalda piisavat loomulikku valgust. Tehisvalgustus on oluline evakuatsiooniteede ja hädaväljapääsude valgustamiseks.

Hädaolukorras, nagu tulekahju või evakuatsioon, on oluline, et kõik ruumid oleksid hästi valgustatud, et tagada kiire ja ohutu väljumine.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 13 lõige 3 sätestab, et loomulik ja tehisvalgustus peavad tagama piisava ja varjudeta hajutatud valgustatuse kohtades, kus lapsed tegelevad visuaalset täpsust ja silmade pingutust nõudvate tegevustega.

Kui tehisvalgustuse valgusallikate paigaldamisel on juhitud standardi EVS-EN 12464-1 „Valgus ja valgustus. Töökohavalgustus. Osa 1: Sisetöökohad” nõuetest, siis eeldatakse, et valgustatus, psühholoogiline rägustegur ja värviesitusomadused on küllaldased. Tehisvalgustuse valgusallikate keskmine valgustatuse hooldusväärtus võiks olla vähemalt 300 luks (lx) lasteaia mänguruumis ja eripedagoogi ruumis, 150 lx treppidel, 100 lx koridoris ja abiruumis, 200 lx lastesõime mänguruumis, võimlasaalis, muusikasaalis, riietusruumis ja hügieeniruumis ning 75 lx magamisruumis, mida kasutatakse ainult magamiseks. Standardi kohaselt on lastesõime mänguruumis ette nähtud madalam valgustatuse tase kui lasteaia mänguruumis. Soovitav psühholoogiline rägustegur on 19 ning värviesituse üldindeks Ra väärtus rühmaruumides ja võimlemissaalis 80 ning koridorides 40. Standardi kohaselt ei tohiks ruumides, kus inimesed pidevalt viibivad, kasutada lampe, mille värviesitusindeks on alla 80. Käesoleva sätte eesmärk on tagada, et lasteasutuse õpperuumides oleks laste tegevuskohtades piisav valgustus eriti nende tegevuste ajal, mis nõuavad visuaalset täpsust ja silmade pingutamist. See hõlmab näiteks joonistamist, kirjutamist, peenmotoorikat arendavaid tegevusi (nt tikkimine) ja detailitäpsust nõudvaid lauamänge. Laste silmad on valguse suhtes tundlikumad ning ebapiisav või ebaühtlane valgustus võib põhjustada kiiret silmade väsimist ja visuaalset ebamugavust. Seetõttu on oluline, et tegevuskohtade valgustus oleks hajutatud, ühtlane ja varjudeta, et toetada laste keskendumisvõimet ning vältida nägemiskoormust.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Nõue on sõnastatud lapse tegevuse põhiselt et paremini arvestada laste igapäevategevuste iseloomu ja nende nägemisvõime eripäradega. Keskendumine visuaalset täpsust ja silmade pingutust nõudvatele tegevustele (nt joonistamine, kirjutamine, lauamängud, käelised tegevused) võimaldab hinnata valgustuse sobivust konkreetse kasutusotstarbe alusel, mitte üksnes ruumi üldfunktsiooni järgi.

Eelnõu § 13 lõige 4 sätestab, et ruume, kus puudub ventilatsioon või see on ebapiisav, tuleb regulaarselt tuulutada. Paljudes vanemates õppeasutustes puudub tänapäevastele nõuetele vastav ventilatsioonisüsteem. Sellistes hoonetes võib sisekliima kiiresti halveneda – ruum muutub umbseks, õhuniiskus ja süsihappegaasi tase tõusevad, mis omakorda mõjutab laste keskendumisvõimet, tekitab väsimust ja võib pikemaajaliselt kahjustada tervist. Regulaarne ja sihipärane tuulutamine on nendes olukordades vajalik meede tagamaks laste ja töötajate heaolu ning tervist toetav õhukvaliteet. Kuigi eelistatud on toimiv ventilatsioonisüsteem, võimaldab see sätte tagada vajalikud tingimused ka olukorras, kus ventilatsiooni uuendamine ei ole kohe võimalik. Oluline on, et ruumides ei viibitaks pikalt ilma korraliku õhuvahetusega.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 13 lõige 5 sätestab, ruumide tuulutamisel laste ruumis viibimise ajal ei tohi tekitada tuuletõmmet. Sissepääsul tuleb tõkestada külma õhu pääs ruumidesse.

Piisav ventilatsioon aitab eemaldada õhust süsinikdioksiidi, niiskust, tolmu, allergeene ja muid saasteaineid, mis võivad koguneda siseruumides. Kui ventilatsioon puudub või on ebapiisav, võib õhu kvaliteet halveneda, mis omakorda võib põhjustada hingamisteede probleeme ja

ebamugavust. Hea õhuvahetus aitab vähendada õhus levivate haigustekitajate kontsentratsiooni. Õppeasutustes, kus lapsed viibivad tihedalt koos, on nakkuste leviku risk suur. Regulaarne tuulutamine vähendab viiruste ja bakterite levikut, vähendades sellega haigestumise ohtu. Hea õhu kvaliteet on seotud parema keskendumisvõime ja üldise heaoluga. Puhas ja värske õhk aitab lastel ja töötajatel tunda end energilisemalt ja keskendunumalt, parandades nii õppimist kui ka töökeskkonda. Tuuletõmme võib olla halb, kui see on tugev. Liiga tugev tuuletõmme võib põhjustada ebamugavustunnet, eriti kui inimene on juba niiske või higine võib see põhjustada külmetushaiguse.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 13 lõige 6 sätestab, et õppeasutuse rühmaruumides võib ühes liitris siseõhus olla süsihappegaasi- ehk süsinikdioksiidisaldus keskmiselt kuni 1000 mikrolitrit (ppm). Eesti standardi EVS-EN 16798-1 kohaselt hinnatakse siseõhu kvaliteeti hoonetes CO₂ kontsentratsiooni järgi. Ventilatsiooni projekteerimisel võib võtta arvesse standardit EVS-EN 16798-1 “Hoonete energiatõhusus. Hoonete ventilatsioon. Osa 1: Sisekeskkonna lähteandmed hoonete energiatõhususe projekteerimiseks ja hindamiseks, lähtudes siseõhu kvaliteedist, soojuslikust keskkonnast, valgustusest ja akustikast. Eesti Kütte ja Ventilatsiooniinseneride Ühendus annab soovitse, et Eesti rahvuslik lisa standardile EVSEN 16798-3:2017”, mis on rahvuslik standard ja käsitleb oluliselt põhjalikumalt haridusasutuste projekteerimise soovitusi. Nende soovitus on kajastada EVS-EN 16798-1 kõrval ka EVS906. Moodul M1-6“. Süsinikdioksiidi sisaldus on paljudes riikides (sh Eestis) valitud õhu saastatuse indikaatoriks, sest ruumi liigne süsihappegaasi sisaldus on tervisele kahjulik, tekitab väsimust ja peavalu. Õpperuumide ühes liitris siseõhus võib olla keskmiselt kuni 1000 mikrolitrit (ppm) süsinikdioksiidi. Kui vanades õppeasutuste hoonetes on energia kokkuhoiu eesmärgil aknad asendatud pakettakendega ja ehituskonstruksioonid tihendatud, kuid puudub kaasaegne ventilatsioonissüsteem, on rikutud ehitatud avade ja kanalite kaudu vähegi toiminud projektikohane loomulik ventilatsioon, sest ära on lõiganud värske õhu juurdepääs. Lapsi täis ruumis hakkab väljahingatava gaasi tõttu kiirelt tõusma süsinikdioksiidi sisaldus, ruumi temperatuur ja niiskuse tase. Kui siseõhu süsinikdioksiidi ehk süsihappegaasi sisaldus ületab 600 ppm, siis arvestatakse juba vähest värske õhu puudust. Süsihappegaasi sisalduse suurenemine võib põhjustada unisust, peavalu, kontsentratsioonivõime vähenemist ja isegi teadvusekadu.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 13 lõige 7 sätestab, et rühmaruumi aknad peavad olema avatavad ja vajaduse korral võimaldama tuulutamist. Avatavad aknad on oluline tehniline eeldus sisekliima parandamiseks, eriti vanemates hoonetes, kus ventilatsioon võib olla ebapiisav või täielikult puududa. Õhu liikumise võimaldamine läbi avatavate akende aitab ennetada umbse ja niiske õhu kogunemist, vähendada õhus sisalduvaid saasteaineid ning toetada laste keskendumisvõimet ja üldist heaolu. Kuigi ventilatsioonissüsteem on eelistatud lahendus, on avatavad aknad praktiline ja tõhus meede, mis loob võimaluse vajalikuks tuulutamiseks. Nõue toetab laste tervist ja ohutust ning aitab tagada tervisliku sisekliima igapäevases õppe- ja kasvukeskkonnas.

Eelnõu § 13 lõige 8 sätestab, et rühmaruumi õhutemperatuur peab olema vähemalt 21 °C. Õhutemperatuuri tõusmisel üle 26 °C tuleb võtta tarvitusele meetmed temperatuuri mõju vähendamiseks.

Lapsed on üldiselt tundlikumad külma suhtes kui täiskasvanud, sest nad kaotavad soojust kiiremini. Kui ruumi temperatuur on alla 21 °C, võib see põhjustada külmatunnet, ebamugavust

ja isegi terviseprobleeme. Kui õhutemperatuur tõuseb üle 26 °C, võivad lapsed kogeda ebamugavust, ülekuumenemist ja dehüdratsiooni (vedelikupuudust). Kuum keskkond võib põhjustada väsimust, ärrituvust ja vähendada laste suutlikkust keskenduda ja õppida. On oluline rõhutada, et meetmete rakendamine ei pea ootama konkreetse temperatuuri saavutamist, näiteks võib juba kerge kuumuse või jaheduse korral alustada sobivate leevendavate sammudega, nagu: riietuse kohandamine, ruumide tuulutamine või varjutamine, joogivee kättesaadavuse suurendamine, aktiivsete tegevuste ümberkorraldamine, vajadusel õue- või rühmategevuste ajutine ümberplaneerimine. See lähenemine aitab ennetada laste ebamugavust või terviseriske ning loob stabiilse ja toetava keskkonna, kus lastel on võimalik turvaliselt areneda ja õppida. Seega tuleb temperatuuri mõju jälgida järjepidevalt ning vajadusel reageerida paindlikult ja ennetavalt. Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitus³ on, et ruumide temperatuur oleks vahemikus 18–24 kraadi.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 13 lõige 9 sätestab, et õppeasutuses peab olema termomeeter laste viibimistsoonis õhutemperatuuri mõõtmiseks.

Termomeetri olemasolu ja kasutamine laste viibimistsoonis õppeasutuses on oluline laste tervise, ohutuse, mugavuse ja heaolu tagamiseks. See võimaldab täpset ja pidevat temperatuuri jälgimist, kiiret reageerimist muutustele ja vastavust tervise- ja ohutusnõuetele, tagades optimaalse keskkonna laste arendamiseks ja õppimiseks.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

§ 14. Riskianalüüs

Eelnõu § 14 lõige 1 sätestab, et laste turvalisuse ja ohutuse hindamiseks, tervise kaitsmiseks, vigastuste ja haiguste ennetamiseks koostatakse õppeasutuses iga kolme kalendriaasta jooksul või ulatusliku rekonstrueerimise korral riskianalüüs. Riskianalüüs võib olla sisehindamise osa. Õppeasutus saab aluseks võtta Tervise Arengu Instituudi poolt koostatud juhendi ja selles⁴ välja toodud kriteeriumid ning minimaalselt lähtuda sellest. Juhend on uuendamisel ja viiakse kooskõlla käesoleva määrusega. Juhendmaterjal on arvestatud õppeasutuse keskkonna ja õppetegevuse iseärasustega. Vastavalt oma õppeasutuse spetsiifikale võib analüüsi täiendada või koostada vormilt teistsuguse. Vorm ei ole kohustuslik. Riskianalüüs võib olla sisehindamise osa.

Õppeasutuses koostatakse riskianalüüs ja selle tulemustest teavitatakse töötajaid, lasteaias hoolekogu ja õppeasutuse pidajat. Riskianalüüsil hinnatakse keskkonna, ruumide ja mänguala ohutust laste tervisele, tehakse kindlaks, kes on ohustatud ja mil viisil, hinnatakse riskitaset ja tõenäosust, riski tagajärjel tekkida võivad tervisekahjustusi ning raskusastet. Samuti hinnatakse käesolevas määruses sätestatud nõuete täitmist, ohu tekke tõenäosust, ohuelemente ja võimalikke tagajärgi ning vastutust nende ennetamisel ja riskide maandamisel. Seejärel otsustatakse, kas olemasolevad meetmed on küllaldased laste ja töötajate ohutuse tagamiseks, millised on vajalikud abinõud, et vältida või vähendada kahju ja terviseriske. Riskianalüüsi tegemisel arvestatakse rühmaruumides erinevate järelevalve asutuste hinnanguid ja teadusuuringuid, näiteks lasteasutuste keskkonna radooniuuringuid. Uuringute tegemisele ei ole käesoleva määrusega nõudeid kehtestatud, sest uuringute vajalikkuse üle otsustab

³ [18157_WHO Housing and Health Guidelines_160 x 240mm For Web.](#)

⁴ [Vigastuste ennetamine ja turvaline keskkond | Terviseinfo.](#)

lasteasutuse pidaja ja hoolekogu. Arvestada tuleb, et keskkonnaallergeenid põhjustavad sageli just 4–5 aastastel lastel allergiliste haiguste puhanguid (allergiline nohu, dermatiit, astma). Lapsed on tundlikud ka värvis, õhus ja tolmus leiduvate kemikaalide mõjude suhtes.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 14 lõige 2 sätestab, et riskianalüüsi tulemustest teavitatakse õppeasutuse töötajaid ja õppeasutuse pidajat, lasteaia puhul ka hoolekogu. Riskianalüüsi tulemustest lähtuvalt kavandatakse õppeasutuse keskkonna parendamiseks vajalikud tegevused, nii need, mis nõuavad hoolekogu, nõukogu ja pidaja sekkumist, kui ka need, mille puhul piisab töötajate sekkumisest.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 14 lõige 3 sätestab, et kui õppeasutuses on tõenäoline, et riskianalüüsis kirjeldatud riskid realiseeruvad, või riske on puudulikult hinnatud, on õppeasutuse pidaja kohustatud viivitamatult riskid maandama. Kui õppeasutuses tuvastatakse riskid, mis on kirjeldatud riskianalüüsis, või kui riskide hindamine on puudulik, peab õppeasutuse pidaja kiiresti astuma samme, et tagada tegevuse vastavus kehtivatele õigusaktidele. See tähendab, et õppeasutuse juhtkond peab viivitamatult analüüsima ja hindama olukorda, et tuvastada potentsiaalsed ohud ning rakendama meetmeid nende riskide maandamiseks. Eesmärk on tagada laste ja töötajate ohutus ning luua turvaline keskkond õppeprotsessi jaoks, järgides seadusandlikke nõudeid. Kui on näha, et oht laste ja töötajate elule ja tervisele on väga suur, siis tuleb kuni ohtude kõrvaldamiseni lasteasutus sulgeda (nt hoone on varisemisohhtlik vms).

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

§ 15. Lapse tervise jälgimine ja edendamine

Eelnõu § 15 lõige 1 sätestab, et õppeasutuses koostatakse lapse tervise edendamise eesmärgid ja tegevused, lähtudes õppeasutuse riskianalüüsi ja sisehindamise tulemustest.

Õppeasutus on kodu kõrval oluline lapse arengu ja tervise toetaja. Õppeasutuses väljenduvad seosed hariduse ja tervise vahel – hea tervisega laps mängib ja õpib hea meelega. Kodu kõrval on õppeasutus see koht, kus arendatakse laste sotsiaalseid oskusi ning kus õpitakse väärtustama tervist ja pannakse alus tervisliku eluviisi kujunemisele. Tervise Arengu Instituut on välja toonud, et laste ja töötajate tervise ja heaolu toetamiseks tuleb süsteemselt üle vaadata õppeasutuse keskkond erinevate tegurite⁵ vaates. Tegemist on vormiliselt uue nõudega, mille eesmärk on pöörata senisest suuremat ja teadlikumat tähelepanu laste tervise ja tervisliku eluviisi kujundamisele õppeasutuses tervikuna. Kuigi nõue on nüüd selgesõnaliselt sõnastatud, on tervise edendamise põhimõtteid ja tegevusi sisuliselt rakendatud juba varasemalt, nt läbi liikumistegevuste, toitlustuse korralduse, päevakava ja puhkevõimaluste.

Uus nõue suunab õppeasutusi vaatlema tervisedendust komplekselt ja süsteemselt, hõlmates liikumist, tasakaalustatud toitumist, puhkamist, vaimset heaolu ja arendavat keskkonda. Tervise Arengu Instituudi soovitude kohaselt on oluline hinnata keskkonda ja korraldust eri vaatenurkadest ning seostada tervisega seotud tegevused selgemalt õppeasutuse eesmärkide ja arengusuundadega.

⁵ <https://www.terviseinfo.ee/et/tervise-edendamine/lasteaias>

See ei tähenda, et õppeasutus peab koostama eraldi dokumendi või eraldiseisva tervise tegevuskava. Tervise edendamise eesmärgid ja tegevused peaksid selgelt kajastuma juba olemasolevates dokumentides, eelkõige arengukavas ja õppekavas, ning põhinema õppeasutuse riskianalüüsi ja sisehindamise tulemustel. Nii tagatakse, et tegevused on sihipärased, asutuse vajadustele vastavad ja järjepidevad, toetades laste heaolu ja arengut terviklikult.

Eelnõu § 15 lõige 2 sätestab, et õppeasutuses peab jälgima lapse tervises seisundit tema igakordsel õppeasutusse vastuvõtmisel ja seal viibimise ajal. Tervisehäirest tuleb vanemat teavitada. Oluline on, et lapse haigestumist või muud abivajadust märgatakse kohe ning võimaldatakse lapsele kuni vanemate saabumiseni asjakohane hoolitsus.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 15 lõige 3 sätestab, et õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatel peavad olema oskused anda lapsele esmaabi.

AHS § 27 lõige 1 kohaselt on õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajad rühmaõpetaja, muusikaõpetaja ja liikumisõpetaja, direktor, õppejuht, abiõpetaja ja tugispetsialistid. Õppe- ja kasvatustööga seotud töötajatel on oluline roll laste tervise ja heaolu edendamises. Õppeasutustes võivad ette tulla hädaolukorrad, sealhulgas vigastused, äkitselt tekkinud haigused või õnnetused. Esmaabi oskused võimaldavad töötajatel reageerida kiiresti ja efektiivselt, vähendades sellega lapse vigastuste tõsidust ja tervisemõjusid ning pakkuda esmast abi kuni professionaalse meditsiinilise abi saabumiseni. Õppeasutuse töötajate puhul tuleb silmas pidada, et täidetud peab olema “Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse” §-s 13 personalile sätestatud nõue (tervisetõend). Selleks, et õppeasutuse töötajad saaksid vajadusel pakkuda tõhusat esmast abi, peavad asutuses olema kättesaadavad vajalikud esmaabi vahendid. Ilma vastava varustusega võib esmaabi osutamine osutuda oluliselt raskendatuks või teatud juhtudel ka võimatuks, mistõttu on esmavajalike vahendite olemasolu igapäevase töökorralduse oluline osa. Esmaabi andmise valmisolek hõlmab nii töötajate teadmisi ja oskusi kui ka vahendite füüsilist kättesaadavust hädaolukorra tekkimisel. Riskianalüüsis tuleb hinnata ka töötajate esmaabioskuste ajakohasust ning vajadust nende perioodilise täiendamise järele. See tähendab, et säte on sõnastatud tulemusena ja asutus saab hinnata, kui sageli töötajatel on vaja oma oskusi uuendada. Eesmärk on rõhutada, et õppeasutuses peab olema tagatud esmaabi andmise valmisolek, see tähendab nii töötajate vajalikke teadmisi ja oskusi kui ka esmaabivahendite olemasolu ja kättesaadavust. Määrus ei sätesta esmaabioskuste täiendamise konkreetset sagedust, kuna vajadus võib erineda sõltuvalt töötaja varasemast kogemusest ja kokkupuutest esmaabisituatsioonidega. Näiteks töötaja, kes osaleb regulaarselt Kaitseliidu või Punase Risti tegevuses, võib hoida oma oskusi ajakohasena ilma täiendkoolitusega. Seetõttu tuleb koolieelse lasteasutuse riskianalüüsi käigus hinnata konkreetsete töötajate esmaabialaseid teadmisi ning vajadusel planeerida koolitusi vastavalt tegelikule vajadusele.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

§ 16. Üldnõuded lähtuvalt lapse tervislikust seisundist

Eelnõu § 16 lõige 1 sätestab, et õppeasutusel on õigus keelduda ilmselgete haigustunnustega lapse vastuvõtmisest, et tagada kõikide laste tervise ohutus. Lapse haigestumise või vigastuse korral õppeasutuses viibimise ajal võtab õppeasutuse töötaja ühendust vanemaga, vajadusel kutsub kiirabi.

Lapse puhul võib pidada ilmselgeteks haigustunnusteks mitmeid sümptomeid ja käitumismuutusi, mis viitavad sellele, et laps võib olla haigestunud. Need tunnused võivad erineda sõltuvalt haiguse tüübist ja tõsidusest, kuid mõned üldised tunnused hõlmavad järgmist: palavik, püsiv köha või hingamisraskused, nohu, ja kurguvalu, kõhuvalu, iiveldus, oksendamine, punased, ärritunud või eritist eritavad silmad samuti liigne ärrituvus, letargia või söögiisu muutused. Need tunnused ei pruugi alati tähendada tõsist haigust, kuid nad on sageli piisavad põhjused, et teavitada lapse vanemat. Mõned tunnused nagu nohu, punetavad silmad, köhatamine võivad olla ka allergiate vm tunnused ning ei viita alati lapse haigestumisele. Lisaks on võimalik, et lapsel kestavad näiteks nohu ja köha peale haiguse läbipõdemist ning perioodil mil nad enam ei ole nakkusohtlikud. Sellisel juhul pole põhjust lapse vastuvõtmisest keeldumiseks. Õppeasutuse töötaja peab oskama hinnata lapse seisundit nii, et suudab langetada otsuse, kas kutsuda esmalt kiirabi või teavitada lapsevanemat. Laste tervises seisundi jälgimine ja vajaliku teabe edastamine lapsevanematele on hädavajalik, et tagada laste ohutus ja heaolu, edendada tervisealaseid teadlikkust, täita seadusandlike nõudeid ja säilitada professionaalne alusharidusstandard. Eesti Perearstide Selts on välja töötanud infomaterjali „Millal jätta laps lasteaiast koju?“,⁶ millest on abi lapse seisundi ja õppeasutusse lubamise hindamisel.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses. Kehtiv määrus reguleerib, et lasteasutusse ei lubata last, kui lapse tervises seisund võib kahjustada lapse enda või teiste tervist. Eelnõus oleme täpsustanud õppeasutuse õigust keelduda ilmselgete haigustunnustega lapse vastuvõtmisest, et tagada kõigi laste ja töötajate terviseohutus. Täpsustatud sõnastus annab õppeasutustele selgema õiguse ja vastutuse laste kollektiivsesse keskkonda vastuvõtmisel hinnata lapse tervises seisundit ning vajadusel vältida potentsiaalsete nakkushaiguste levikut. See muudatus aitab ennetada haiguspuhanguid ja kaitsta lapse kollektiivi tervist, olles kooskõlas rahvatervise põhimõtete ja praktikas juba kasutatavate juhistega.

Eelnõu § 16 lõige 2 sätestab, et nakkushaiguse kahtlusega laps tuleb võimaluse korral eraldada teistest lastest, kuid last ei tohi jätta ilma järelevalveta. Haigustunnustega lapsele tuleb vanem järele kutsuda.

Õppeasutuses nakkushaiguse kahtlusega lapse eraldamine teistest lastest on oluline samm nakkuse leviku tõkestamiseks ja laste tervise kaitsmiseks. Samas on oluline, et nakkushaiguse kahtlusega last ei jäetaks järelevalveta kuna see võib tekitada lapses ärevust, hirmu ja üksildustunde, mis ei ole lastele heaolu seisukohalt soovitatav. Samuti võib lapse seisund halvenda ja ta võib vajada abi. Kui laps on nakatunud, peab tagama, et laps on ka pidevalt jälgitud ja toimetulekuks pakutakse vajalikku tuge. Seega, nakkushaiguse kahtlusega lapse eraldamine teistest lastest, kuid mitte järelevalveta jätmine, on tasakaalu leidmine nakkuse leviku kontrollimise ja lapse heaolu tagamise vahel. Õppeasutuste töötajad peavad olema teadlikud, kuidas neid olukordi kõige paremini hallata, et tagada nii laste turvalisus kui ka toetav keskkond. Õppeasutuse töötaja ei pruugi osata täpselt määratleda haigusseisundit. Haigustunnustega lapsele tuleb vanem järele kutsuda.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 16 lõige 3 sätestab, et vanema või kiirabi saabumiseni antakse haigestunud või vigastatud lapsele esmast abi.

⁶ https://www.perearst.ee/wp-content/uploads/2018/11/EPS_lasteaedadele-2.pdf.

Haigusseisundis last ei tohi jätta järelevalveta. Vastavalt § 15 lõikes 3 välja toodud kohustuslikele oskustele annab õppeasutuse töötaja kiirabi või lapsevanema tulemiseni lapsele esmast abi.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 16 lõige 4 sätestab, et õppeasutuses ei anta lastele ravimeid. Kui arst on lapse kroonilise haiguse korral määranud lapsele ravimite manustamise, võib erandjuhul anda ravimeid arsti määratud annuses üksnes kokkuleppel vanemaga ja lastehoiu pidaja või lasteaia direktori määratud töötaja poolt.

Õppeasutuses on lapse tervise ja ohutuse tagamine prioriteet. Seetõttu on ravimite andmine sageli piiratud või välistatud, et vältida võimalikke riske (allergiast tingitud anafülaktilist šokki vms) ja tagada, et lapsed saavad vajaliku meditsiinilise hoolduse kodus või tervishoiuasutustes, kus on kvalifitseeritud spetsialistid. Kui on tegemist erandjuhtudega, kus ravimeid tuleb anda (nt esmaabi andmine või krooniliste haiguste korral manustatavad ravimid nagu näiteks diabeediravimid), on oluline järgida ranget protseduuri, et tagada lapse ohutus ja õigused. Vajalik on kokkulepe vanemate ja õppeasutuse vahel, vastutava töötaja määramine ja dokumenteerimine, et tagada ohutu ja tõhus ravimite andmine.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

§ 17. Laste liikumise ja kehalise tegevuse edendamine

Eelnõu § 17 lõige 1 sätestab, et laps peab saama viibida iga päev võimalikult palju õues, arvestades ilmastikutingimusi. Lapse õues viibimise aeg sõltub tajutavast välisõhu temperatuurist. Tajutavat välisõhu temperatuuri hinnatakse igapäevaste ilmavaatluste andmete alusel.

Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) ning Eesti toitumis- ja liikumissoovitused⁷ soovitavad lasteaialastel olla kehaliselt aktiivsed 3 tundi päevas, millest 60 minutit võiks olla mõõduka kuni tugeva intensiivsusega. Toome välja, et need soovitused ei ole määruses siduvad, kuid nende esiletoomine aitab teadvustada liikumise olulisust lapse arengu ja heaolu seisukohalt. Samuti annab see lasteasutustele ja nende pidajatele sisulise aluse arvestada ja planeerida laste päevakavadesse piisavas mahu kehalist aktiivsust, ka olukordades, kus õues viibimist tuleb ilmastiku või muude tegurite tõttu piirata. Selline lähenemine toetab lapse tervist hoidva keskkonna kujundamist, ilma et kehtestataks määruses jäika kohustuslikku ajaraami.

Õppeasutuses planeeritud õues viibimise aeg oluline osa laste igapäevasest rutiinist, mis toetab nende tervist, heaolu ja arengut. Oluline on tagada, et õues viibimise ajad oleksid kohandatud vastavalt ilmastikutingimustele, et tagada laste turvalisus ja mugavus. Õppeasutuse töötajad peavad jälgima tajutavat välisõhu temperatuuri ja tuule kiirust. On oluline, et lapsed oleksid õues viibides rietatud vastavalt ilmastikutingimustele, et tagada nende mugavus ja turvalisus. Väga madalad temperatuurid või tugev tuul võivad olla ohtlikud laste tervisele ning seetõttu peaksid õues viibimise ajad olema kohandatud vastavalt tegelikele välisõhu tingimustele. Õues viibimisel on oluline roll immuunsüsteemi tugevdamisel ning see aitab vähendada laste haigestumist.

⁷ <https://www.sm.ee/tervise-edendamine-ravi-ja-ravimid/tervise-edendamine-ja-haiguste-ennetamine/toitumine-ja-liikumine>.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses, mis sätestab, et soodsate ilmastikutingimuste korral peab võimalikult palju laste tegevusi toimuma õues. Eelnõus oleme rõhku asetanud sellele, et laste õues viibimine oleks igapäevane ja maksimaalselt rakendatud võimalus, arvestades ilmastikutingimusi ning tajutavat välisõhu temperatuuri. Seoses lasteaia päevakava paindlikumaks muutumisega, eelkõige puhkeaja korralduses, on loodud suurem võimalus kohandada päeva struktuuri nii, et rohkem aega saaks pühendada õues olemisele ja aktiivsetele tegevustele värskes õhus. Eelnõu sõnastus toetab seda suunda, tuues esile õues viibimise olulisuse lapse tervise, heaolu ja arenguvõimaluste toetamisel, samal ajal rõhutades töötajate vastutust kohandada õues viibimise aeg vastavalt ilmastikuoludele ja laste turvalisusele.

Eelnõu § 17 lõige 2 sätestab, et sätestab, et õppeasutuses peab mistahes liiklemisvahendiga liiklemisel kasutama turvavarustust.

Õppeasutuses jalgrattaga, tõukerattaga, rulluiskudega või muu liiklusvahendiga sõidul peavad lapsed kandma kiivrit ja soovitavalt ka põlve- küünarnuki- ja/või randmekaitsmeid turvalisuse eesmärgil. Õppeasutuse hoovis on palju lapsi ja lepatakse küll kokku reeglid kus ja mis ajal saab ja tohib sõita erinevate sõiduvahenditega, aga tõenäosus kukkumisteks ja kokkupõrgeteks on suurem, kui koos on palju lapsi. Et õnnetusi ära hoida on lastel lisaks kokkulepetele, õppeasutuse töötajate järelevalvele, vajalik ka turvavarustus. Turvavarustuse kasutamine õppeasutuse territooriumil on aluseks turvalise liiklemisharjumuse kujunemisele edaspidiseks. Kui lapsel puudub turvavarustus, siis lastehoiu või lasteaia territooriumil kergliiklusvahendiga liigelda ei tohi.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses, mis sätestab, et liiklusvahendite kasutamisel peab olema tagatud laste ohutus ning loetleb konkreetsed liikumisvahendid ja kaitsevahendid (nt kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed).

Eelnõus oleme sõnastuse muutnud üldisemaks ja tulevikukindlamaks, kuna liikumisvahendite valik on viimastel aastatel mitmekesistunud (nt tasakaalurattad, elektrilised tõukerattad, erinevat tüüpi rulad) ja see areng tõenäoliselt jätkub. Selle asemel, et loetleda kõik võimalikud vahendid ja kaitsmed, on eelnõus keskendutud põhimõttele, et mistahes liiklemisvahendiga liiklemisel õppeasutuses peab olema kasutusel sobiv turvavarustus. Selline lähenemine võimaldab õppeasutustel paindlikult kohandada reegleid vastavalt kasutusel olevatele vahenditele, säilitades samal ajal laste ohutuse kui keskse eesmärgi. Samuti toetab see turvalise liiklemiskäitumise kujundamist juba varases eas.

Eelnõu § 17 lõige 3 sätestatakse, et kuni kolme aasta vanuseid lapsi ei viida tugeva vihmajärgi ja lumetuisu korral õue, kui puudub võimalus vihma, tuule ja lumetuisu eest varjumiseks.

Kuni kolme aasta vanused lapsed on eriti tundlikud äärmuslike ilmastikutingimuste suhtes ning seetõttu on oluline tagada nende ohutus ja heaolu õppeasutuses. Kui õppeasutuse hoovis puudub varikatus, mis kaitseb ilmastikumõjude eest, peavad õppeasutuse töötajad hindama, kas need tingimused võivad olla lastele ohtlikud (ülemäära libe, liiga märg või tugeva tuulega), kus on suur risk kukkumiseks või külmetamiseks. Kui selline risk on kõrge, on vajalik tagada lastele turvaline ja mugav keskkond siseruumides, kus nad saavad tegeleda erinevate arendavate tegevustega.

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 17 lõige 4 sätestatakse, et madalama kui miinus 20 °C tajutava välisõhu temperatuuri ja madalama kui miinus 15 °C välisõhu temperatuuri korral lühendatakse õues viibimise aega 10 minutini.

Liiga külma õhu puhul tuleb õues viibimise aega piirata. Probleemiks ei ole siinjuures mitte riietus, vaid asjaolu, et laste hingamisteed on võrreldes täiskasvanuga palju lühemad ning tugevama külma puhul ei jõua õhk enne kopsudeni jõudmist piisavalt soojeneda. Lisaks lapsed õues ei seisa paigal, vaid liiguvad, ning seejuures hingamine kiireneb ning õhul jääb soojenemiseks veel vähem võimalusi. Väga külma õhu jõudmine kopsudeni võib põhjustada aga tervisekahjustuse. Tuulekülm on kraadides välja pandud Eesti ilmateenistuse EMHI kodulehe ilmavaatluste kaardile.⁸

Tegemist ei ole uue nõudega, vastav nõue sisaldub ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 17 lõige 5 sätestatakse, et kõrgema kui 20 °C välisõhu temperatuuri juures tuleb lastele tagada võimalus olla varjus. Lastele peab olema ka õues kättesaadav joogivesi. Kõrgemate temperatuuride korral võib lapse keha üle kuumeneda, kuna laste termoregulatsioon ei ole veel lõpuni välja arenenud. Seega toimub lapse ülekuumenemine lihtsamini kui täiskasvanul ning selle ennetamiseks on vajalik võimalus viibida varjus. Kuumaga kaotab keha ka palju vedelikku ning seetõttu tuleb tagada sooja ilmaga joogivee kättesaadavus ka õues. Varjumise võimaluse olemasolu kõrgema välisõhu temperatuuri korral on sätestatud ka kehtivas määruses, mistõttu ei ole tegemist uue nõudega. Uue elemendina on eelnõusse lisatud nõue tagada lastele joogivee kättesaadavus õues, kui välisõhu temperatuur ületab 20 °C.

See täiendav nõue on lisatud, et ennetada laste vedelikupuudust ja ülekuumenemist, kuna laste termoregulatsioon on arengujärgus ning nad kaotavad kuuma ilmaga vedelikku kiiremini kui täiskasvanud.

Eelnõu § 17 lõige 6 sätestatakse, et laste ujulasse, basseini, veekeskusesse või teistesse avalikku supluskohta suplema viimisel peab vähemalt iga seitsme lapse kohta olema kaasas õpetaja, treener või täiskasvanu, kes tagab lapse ohutuse teekonnal, jälgib pidevalt vees olevaid lapsi, juhendab vees toimuvaid tegevusi ning osutab vajaduse korral abi.

Laste ujulasse, basseini või veekeskusesse viies peab olema kaasas soovitatavalt ujumisoskusega täiskasvanu, kes suudab tagada laste ohutuse vees, pakkuda vajalikku järelevalvet ja juhendamist ning osata reageerida hädaolukordadele. See tagab, et laste veega seotud tegevused on ohutud ja lõbusad ning aitab ennetada õnnetusi vees. Kui peaks juhtuma mõni hädaolukord vees, on oluline, et oleks kohal pädev isik, kes oskab kiiresti ja professionaalselt reageerida ning vajadusel anda esmaabi või kutsuda kiirabi. Isegi hetkeline tähelepanematus ka madalas vees võib osutuda lapsele eluohtlikuks, sest lastel puuduvad kogemused ja ohutunne. Enne laste ujuma viimist peab õppeasutuse töötaja või treener lastele selgitama ujumisega seotud ohte ja arutama lastega vees käitumise nõudeid, suplemise ning vette hüppamisega seotud riske nii madalas kui sügavas vees. Nõue, et iga seitsme lapse kohta peab olema vähemalt üks täiskasvanu on olemas ka seni kehtinud määruses ning nõude mõte on, et suuremal hulgal lastel ei suuda üks täiskasvanu korraga igal hetkel silma peal hoida. Vees aga piisab õnnetuse juhtumiseks ka hetkelisest tähelepanu hajumisest.

Tegemist ei ole uue nõudega, samad nõuded sisalduvad ka kehtivas määruses.

§ 18. Päevakava koostamine

Eelnõu §-s 18 sätestatakse nõuded päevakava koostamisele.

⁸ https://www.ilmateenistus.ee/?ide=21&v_kiht=6

Eelnõu § 18 lõige 1 sätestab, õppeasutuses koostatakse päevakava, arvestades käesoleva määruse nõudeid, õppeasutuse lahtioleku aega, laste ealisi ja individuaalseid arenguvajadusi. Lastehoiu päevakava kinnitab pidaja või juht, lasteaia päevakava kinnitab direktor. Päevakava koostamine õppeasutuses on oluline, et tagada laste tervislik ja tasakaalustatud areng ning heaolu. Õppeasutus peab jälgima päevakava koostamisel käesolevas paragrahvis välja toodud nõudeid, et tagada lastel piisavalt aega ja võimalusi erinevate tegevuste jaoks ning luua tasakaalustatud terviklik päev.

Tegemist ei ole uue nõudega, samad nõuded sisalduvad ka kehtivas määruhes.

Eelnõu § 18 lõige 2 sätestab, päevakava koostamisel arvestatakse lõikes välja toodud nõuetega punktides 1–4.

Eelnõu § 18 lõike 2 punkt 1 sätestab, et päevakavas peab olema piisavalt aega ja võimalusi aktiivseteks ning vaikseteks tegevusteks, mis moodustavad lapse jaoks tasakaalustatud terviku nii, et õppe- ja kasvatustegevused, igapäevatoimingud ja vabategevused vahelduvad sujuvalt. Aktiivsed tegevused aitavad lastel kulutada energiat, arendada füüsilist aktiivsust ja tugevdada lihaseid ning võimaldavad lastel liikuda ja mängida. Vaiksed tegevused nagu lugemine, joonistamine või puslede kokkupanemine aitavad lastel lõdvestuda, keskenduda ja arendada loovust ning kognitiivseid oskusi. Päevakavas tuleks vaheldumisi planeerida erinevaid tegevusi, sealhulgas õppetegevused, igapäevatoimingud (nt. söömine, magamine, tualetis käimine) ning vabategevused (sh lapse juhitud vaba mäng). Vabategevused pakuvad lastele võimalust arendada loovust, sotsiaalseid oskusi ja füüsilist aktiivsust. Vabategevuseks saab luua võimalused mängualal või ruumis mängimiseks, kunsti ja käelisteks tegevusteks, rollimängudeks, võimalused tegeleda muusika või liikumisvahenditega, tegevused looduses ja aias. Õppetegevused aitavad lastel õppida uusi teadmisi ja oskusi, igapäevatoimingud arendavad iseseisvust ning vabategevused võimaldavad lastel vabalt mängida ja loovust väljendada. Tähelepanu tuleb pöörata tegevuste sujuvale vaheldumisele. Liiga järsk üleminek ühelt tegevuselt teisele võib tekitada ärevust ja vastuseisu. Näiteks tuleb lapsele anda aega unest ärkamiseks. Hea on lapsi teavitada järgmisest tegevusest, et anda lapsele aega ühelt tegevuselt teisele üleminekuks.

Tegemist ei ole uue nõudega, samad nõuded sisalduvad ka kehtivas määruhes.

Eelnõu § 18 lõike 2 punkt 2 sätestab, et päevakava koostamisel arvestatakse lastele soovitatud õues viibimise aega. On oluline, et õppeasutuse päevakavas oleks arvestatud lastele soovitatud õues viibimise aega. Lasteaia päevakavas tuleb arvestada laste õues viibimise ajaga, sest värskes õhus liikumine toetab laste kehalist arengut, tugevdab immuunsust ning aitab vähendada stressi ja parandada keskendumisvõimet. Regulaarne õues viibimine on oluline laste tervise ja heaolu tagamiseks ning loob tasakaalu aktiivsete ja rahulike tegevuste vahel.

Tegemist ei ole uue nõudega, samad nõuded sisalduvad ka kehtivas määruhes.

Eelnõu § 18 lõike 2 punkt 3 sätestab, et kuni kolmeaastasele lapsele peab olema tagatud üldjuhul kuni kaks tundi päevast puhkeaega valikuvõimalusega une ja muu vaiks tegevuse vahel. 4–7aastasele lapsele peab olema tagatud üldjuhul kuni üks tund puhkeaega päevas valikuvõimalusega une ja muu vaiks tegevuse vahel.

Väikesed lapsed vajavad päeva jooksul und ja puhkeaega. Mida vanemaks laps saab, seda vähem ta päeval uneaega ja puhkust vajab. Küsimus, kas laps vajab lõunaund või mitte arutatakse läbi lapsevanemaga ning koostöös lapsevanemaga tehakse parim valik.

Unespetsialist Kene Vernik on oma magistritöös⁹ teinud kindlaks, et kuigi päevaste uinakute pikkuse ja ööune pikkuse vahel usaldusväärseid seoseid ei leitud, näitavad peamised tulemused, et laste lühem ööuni on seotud kehvema tervisega ning lühem lõunauinak seostub rohkemate käitumisprobleemidega. Samuti tuvastati, et ööune kestus päevaune lühendades ei pikenenud ja jäi keskmiselt 9,5 tunni juurde. Kene Verniku magistritööst selgus, et hinnanguliselt magavad lapsed keskmiselt kokku 11,4 tundi und. Ameerika Une Assotsiatsioon (ASA) toob oma viimaste uuringute põhjal välja, et 3–5-aastased lapsed peaks ainuüksi ööunest kätte saama vähemalt 10 tundi ja seejärel, iga lapse individuaalsust arvestades, magab laps vastavalt vajadusele ka päevase uinaku. Seega saame öelda, et lapsed magavad keskmiselt meil pisut vähem (aga see ei ole statistiliselt märkimisväärne erinevus) ööund, kuid kompenseerivad selle päevase unega. Lõunauinakust loobumine võib aga põhjustada rohkem käitumisprobleeme, ning vähendada lapse kogu ööpäevase une hulka. Uuringud kinnitavad, et uinak on lapsele oluline, kuid siiani ei teata, kui pikk võiks vanuseti uinak olla, et see ei kahjustaks lapse eneseregulatsiooni, arengut, ööund ja käitumist. Seega kokkuvõttes on oluline paindlikkus, et pakkuda igale lapsele just temale sobival viisil kas päevaund või siis vaikset tegevust, arvestades siinjuures lapse individuaalsusega. Vaikse tegevuse all on siinjuures silmas peetud võimalust olla väljaspool voodit ning vaadata raamatuid, panna vaikselt puslet kokku, tegeleda muu kergema käelise tegevusega vms. Lasteaiaelise lapse arvamus on oluline ning selle väljendamist toetatakse igati, lähtudes lapse eakohastest enesväljendusoskustest ja arusaamisvõimest. Samas teeb lõpliku otsuse last puudutavates küsimustes lapsevanem, arvestades lapse arengulisi vajadusi ja parimat huvi.

Lastehoiu- ja lasteaiaeliste laste puhul ei tähenda valikuvõimaluse pakkumine iseseisvat otsustamist, vaid pigem võimalust lapsel oma eelistusi väljendada olukorras, kus vanem ja lasteasutus langetavad otsused koostöös. Eeldame, et vanemad lapsed arutavad neid puudutavad küsimused läbi oma vanematega, toetades lapse arenevat enesemääratlust turvalises ja toetavas keskkonnas.

Tegemist ei ole uue nõudega, samad nõuded sisalduvad ka kehtivas määruses. Eelnõu täpsustab kehtivat nõuet, muutes selle paindlikumaks, selgemaks ja lapsest lähtuvamaks. See ei nõrgenda puhkeaja põhimõtet, vaid toetab lapse individuaalseid vajadusi ja paremat arvestamist ealiste erisustega. Lasteasutuste jaoks annab see võimaluse kujundada päevakava paindlikumalt, säilitades samal ajal lapsele olulise taastumisaia. See lähenemine on kooskõlas tänapäevaste arengusühholoogia põhimõtetega ning toetab rahulikumat ja kaasavat kasvukeskkonda.

Eelnõu § 18 lõike 2 punkt 4 sätestab, et haridusliku erivajadustega lapsele võimaldatakse puhkeaeg lapse tervisest ja arengulisest eripärast lähtudes. Erivajadusega lapsed vajavad sageli rohkem puhkeajaga ja erilist tähelepanu, kuna nende füüsiline ja vaimne väsimus võib olla suurem kui teistel lastel. Puhkeaeg aitab neil taastuda ja koguda jõudu järgmiseks tegevuseks. Erivajadusega lapsed võivad olla tundlikumad erinevatele keskkonnamuutustele ja vajavad seetõttu rohkem rahulikku aega. Seega on oluline, et õppeasutuses arvestatakse erivajadustega lapse individuaalsete vajadustega ning võimaldatakse talle piisav puhkeaeg ja toetus tema tervise ja arengu edendamiseks.

Tegemist ei ole uue nõudega, samad nõuded sisalduvad ka kehtivas määruses.

§ 19. Määruse rakendamine

Eelnõu §-s 19 nähakse ette rakendussätted.

⁹ [Laste uni, tervis ja käitumine \(ut.ee\)](http://laste.uni.ee)

Eelnõu § 19 lõikes 1 sätestatakse, et Enne käesoleva määruse jõustumist ehitusloa taotlemiseks esitatud õppeasutuse ehitusprojekti järgi ehitatud õppeasutus loetakse käesolevale määrusele vastavaks ka siis, kui ta vastab ehitusloa taotlemiseks esitatud ehitusprojekti koostamise hetkel koolieelsele lasteasutusele ja laste hoolekandetasutustele kehtinud ehituslikele nõuetele. Rakendussätte eesmärk on võimaldada pärast määruse jõustumist kõigil tegutsevatel lastehoidudel ja lasteaedadel tegevust jätkata nende senistes hoonetes ning ruumides.

Eelnõu § 19 lõikes 2 sätestatakse, et kõik tegutsevad lasteaiad ja lastehoiud peavad end § 4 lõikes 3, § 6 lõikes 2, § 7 lõigetes 3–6, § 8 lõikes 3 ja § 9 lõigetes 2–5 ja sätestatud nõuetega vastavusse viima hiljemalt 1. septembriks 2030. a. Määruse ehituslikke nõudeid rakendatakse kõigile uutele, pärast määruse jõustumist projekteeritud lastehoidudele ja lasteaedadele.

Nõuded, millele on antud üleminekuaeg, on kehtivast määrusest, kus on antud üleminekuaeg kuni 01.09.2030. Seda aega eelnõus ei uudeta. Uus nõue, mille rakendamiseks antakse eelnõus järgi üleminekuaeg on nõue, mis reguleerib kunstmaterjalide kasutamise osakaalu lastehoiu ja lasteaia maa-alal (§ 4 lõige 3). Üleminekuaeg on antud sätte rakendamisele, mis puudutab õppeasutuse sissepääsu juures varikatuste olemasolu (§ 6 lõige 2) - sama ülemineku aeg on ka kehtivas määruses. Üleminekuaeg on antud sätete rakendamisele, mis reguleerib rühmaruumide ja saali asukoha nõuet korrustel ja rühmaruumide pindala nõuet (§ 7 lõiked 4–6) - sama üleminekuaeg on ka kehtivas määruses. Üleminekuaeg on antud sätetele, milles on käsitletud tualettruumides nõutavad tingimusi (§ 9 lõiked 2–5) - sama üleminekuaeg on ka kehtivas määruses.

Eelnõust jäeti välja järgmised kehtiva määruses sätestatud nõuded, millele on antud kehtivas määruses üleminekuaeg 1. september 2030. a.:

- 1) lasteasutuses nähakse ette laste kärude, kelkude, rataste ja muude vahendite hoidmise võimalus;
- 2) toiduvalmistamis- või toidujaotusköögi, majandus- ja personaliruumide, laste kelkude, kärude ja rataste hoiuruumi ning teiste ruumide koosseis peab vastama lasteasutuse vajadusele;
- 3) puhastamiseks kasutatavate seadmete, puhastusvahendite ja -ainete ning teiste kemikaalide hoidmiseks peab olema lukustatav puhastusruum, kus on valamu ja tingimused põrandapesuks vajalike korduvkasutusega vahendite pesemiseks ning vajaduse korral pesumasin;
- 4) lasteruumide siseviimistlusel tuleb arvestada hea ehitustava kohaselt lubatud järelkõlakestust;
- 5) ruumide siseõhu aasta keskmine radoonisisaldus peab olema väiksem kui 200 bekerelli kuupmeetris (Bq/m³) ja gammakiirguse doosikiirgus alla 0,5 mikrosiiverti tunnis (µSv/h).

§ 20. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a. koos alusharidusseadusega.

3. Määruse eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõu avaldab mõju järgmistes mõjuvaldkondades: sotsiaalne ja majanduslik mõju ning vähene mõju riigivalitsemisele.

Sotsiaalne mõju (mõju tervisele ja heaolule)

Sihtrühm: riik, kohalikud omavalitsused, lastehoiud ja lasteaiad, lapsed, lastehoidude ja lasteaedade töötajad, lapsevanemad

2023/24 õppeaastal osales alushariduses 68281 last. Õpetajate arv 2024/ 2025 alushariduses on 7076. Alusharidusseaduse jõustumisel lisanduvad senised lastehoidude lapsed, keda on Sotsiaalkindlustusameti info põhjal 5622 ja lapsehoidjad, keda on ligikaudu 350. Käesoleva määruse nõuete täitmisega toetatakse laste ja lastehoiu ning lasteaia töötajate tervislikku arengut ning turvalisust. Lastehoiule ja lasteaiale õpi- ja kasvukeskkonna nõuete kehtestamine toob kaasa positiivseid sotsiaalseid mõjusid, mis ulatuvad laste arengu ja perede heaolu tagamisest kuni laiemate ühiskondlike probleemide lahendamiseni, nagu sotsiaalne võrdsus ja laste õiguste kaitse. Õpi- ja kasvukeskkonna kvaliteedi tagamine aitab luua laste jaoks turvalise ja toetava keskkonna, mis on otseselt seotud nende kognitiivsete, emotsionaalsete ja sotsiaalsete oskuste arenguga. Kui lasteaedade ruumide ja tegevusvõimaluste kvaliteet on kõrge, soodustab see laste üldist arengut ja õppimisprotsessi. Õpi- ja kasvukeskkonna nõuded mõjutavad positiivselt ka töötajate töötingimusi. Kui töökeskkond on hästi korraldatud, motiveerib see töötajaid. Kvaliteetsed töötingimused aitavad ennetada ka töötajate väsimust ja läbipõlemist. Üks tähtsamaid sotsiaalseid mõjusid on laste turvalisus. Õpi- ja kasvukeskkonnas aitab õnnetuste vältimisele ning laste füüsilise ja vaimse heaolu tagamisele kaasa ka ohutusstandardite järgimine. Laste psühholoogiline turvalisus on samuti oluline, kuna keskkond peab olema nii füüsiliselt kui ka emotsionaalselt toetav. Kvaliteetsed õpi- ja kasvukeskkonnad aitavad ühiskonnas vähendada haridusliku erivajadusega laste eraldatust ja toetada nende integreerimist. Lasteaedades kehtestatud normid, mis sisaldavad ka erivajadustega laste arvestamist, võimaldavad suuremat kaasatust ja soodustavad sotsiaalset integratsiooni.

Majanduslik mõju Sihtrühm: riik, kohalikud omavalitsused, lastehoiud ja lasteaiad

Riigile ja kohalikele omavalitsustele ei kaasne kulusid, kui seniseid tervisekaitsenõudeid on täidetud. Uutele nõuetele on antud üleminekuajaks. Määrus kaasajastab ning lõdvendab seni kehtinud nõudeid ning lisab mõned uued nõuded, millega ei kaasne märkimisväärsed täiendavaid kulusid tänastele lastesõimede ja lasteaedadele. Lastehoidude puhul, kes varem ei olnud määрусesse kaasatud, võib kaasneda täiendavaid kulusid näiteks vajadusega leida uus pind tegutsemiseks, kuna varem kasutuses olnud pind ei vasta käesoleva määruse nõuetele. See on aga paratamatu protsess, kuna eelkõige on seotud määruse prioriteediks laste turvalisus. Näiteks kui lastehoiud võisid seni tegutseda ka hoonete kõrgematel korrustel, siis uue määruse järgmisel peavad nad jääma oma tegevuses esimese kahe kuni kolme korruse juurde. Nõue on tingitud eelkõige ohutusest, et evakuatsioonivajaduse korral oleks õpetajal lihtsam kõik lapsed hoonest evakueerida ka tingimustes kus lifti ei saa kasutada, kuid lapsed on liiga väikesed, et kõrgematelt korrustelt piisavalt kiiresti alla jõuda.

Mõju riigivalitsemisele Sihtrühm: riik, kohalikud omavalitsused, Tervise Arengu Instituut, Terviseamet. Määruse muudatustega ei kaasne sotsiaalset mõju, keskkonnamõju, olulist majanduslikku mõju enamikule ettevõtetele, mõju infoühiskonnale, riigikaitsele ja välissuhetele, siseturvalisusele ja regionaalarengule. Määrusega ei kaasne ka olulist täiendavat mõju järelevalvele, kuna järelevalve tegevused ei laiene, vaid jäävad senistesse piiridesse. Terviseamet koostöös Tervise Arengu Instituudi, Sotsiaalministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga kaasajastab riskianalüüsi koostamise juhendmaterjali, mis tugineb käesolevale määrusele ja on vajalik riskide hindamiseks laste vigastuste vältimiseks ja turvalisuse tagamiseks.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Enamik määruses ettenähtud nõuetest on rakendatavad juba täna. Need nõuded, millele kehtivad määrused nägid rakendamise tulevikus ette, näeb ka käesolev määrus selle sarnaselt ette. Määruse rakendamine ei too enamikule osapooltele kaasa täiendavaid tegevusi ega kulusid. Ainsad, kellele määrus võib tuua täiendavaid tegevusi ja kulusid, on seni tegutsenud lastehoidude pidajad, kes peavad oma ruumid ja tegevused viima kooskõlla käesoleva määruse nõuetega. Suuremate muudatuste läbiviimiseks on aga antud ka üleminekuaeg kuni 01.09.2030.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a., kui jõustub alusharidusseadus.

7. Määruse eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Tervise Arengu Instituudile, Sotsiaalkindlustusametile, Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituudile, Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudile, Haridus- ja Noorteametile (Rajaleidja), Reggio Emilia Ühingule Eesti Koolijuhtide Ühendusele, Eesti Lastekaitse Liidule, Eesti Õpetajate Liidule, Eesti Alushariduse Juhtide Ühendusele, Eesti Eralasteaedade Liidule, Eesti Haridustöötajate Liidule, Eesti Lasteaednike Liidule, MTÜ-le Hea Algas, Eesti Lastevanemate Liidule, Eesti Lastehoidude Liidule, Eesti Eripedagoogide Liidule, Eesti Logopeedide Ühingule, Eesti Koolipsühholoogide Ühingule, Eesti Alushariduse Ühendusele, MTÜ Tartu Linna Koolieelsete Eralasteasutuste Ühendusele ning MTÜ-le Lapsed Õue.

Eelnõu kooskõlastasid märkustega Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ning Justiits- ja Digiministeerium. Rahandusministeerium ja Sotsiaalministeerium kooskõlastasid eelnõu märkusteta. Eesti Linnade ja Valdade jättis eelnõu esialgu kooskõlastamata, esitades eelnõu kohta märkused ning kooskõlastas eelnõu praeguses sõnastuses. Kooskõlastustabel esitatud seletuskirja lisana.

Kristina Kallas
haridus- ja teadusminister